

02.10.011.005.001 075

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

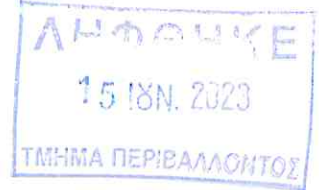

Ο ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1972

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ: ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΗΣΕΩΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Τ.Θ. 24401, 1705 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΤΗΛ.: 22409502 - 22409507
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 28/04/2023

ΑΙΤΗΤΗΣ: ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: KENNENTY 67 ΓΡ.102
1076 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΑΡ.ΑΙΤΗΣΕΩΣ: ΛΕΥ/01739/2020

ΗΜΕΡ.ΛΗΨΕΩΣ: 17/11/2020
Φ/Σχ: 31 41

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ: 9,72MW & ΠΛΗΡΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Αρ.Τεμ.: 225

ΠΟΛΗ/ΧΩΡΙΟ: ΠΟΤΑΜΙΑ

Τμήμα: 0

Η Πολεοδομική Αρχή με το παρόν εγκρίνει την αίτηση για πολεοδομική άδεια για την ανάπτυξη που αναφέρεται πιο πάνω και που περιγράφεται λεπτομερώς στην αίτηση που υποβλήθηκε, με βάση τα σχέδια που έχουν εγκριθεί (με οποιεσδήποτε τυχόν τροποποιήσεις που δείχνονται πάνω σ' αυτά) και με την προϋπόθεση τηρήσεως των όρων του Παραρτήματος που επισυνάπτεται.

Κοιν.: Έπαρχο Λευκωσίας,
- Διεύθυνση Περιβάλλοντος ✓
- Έπαρχιακο Ποταμιο Αρχείο
Π.Πολεοδ. & Οικησ.,
- Πρόεδρος Κοιν Συσ Ποταμίας
- Γ.Αρσέν Υφ.Αμυνας
- Διεύθυνση Τμ. Αρχαιοτήτων

για ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΗΣΕΩΣ
Πολεοδομική Αρχή

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Η άδεια αυτή δεν περιλαμβάνει χορήγηση άδειας με βάση τον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο ή άλλο Νόμο. Είναι ευθύνη του αιτητή να αποταθεί ξεχωριστά για την εξασφάλιση των άλλων αδειών που απαιτούνται.
2. Αν θεωρείτε ότι τα νόμιμα συμφέροντα σας παραβιάζονται από την απόφαση αυτή, μπορείτε, μέσα σε 30 μέρες το αργότερο από την ημερομηνία κοινοποιήσεως της αποφάσεως, να υποβάλετε Ιεραρχική Προσφυγή στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η Προσφυγή ασκείται με την κατάθεση εγγράφου μέσα στηνπιο πάνω προθεσμία, στο Υπουργείο Εσωτερικών, που περιέχει τους λόγους για τους οποίους γίνεται η Προσφυγή και με κοινοποίηση, μέσα στην ίδια προθεσμία, αντιγράφου της Προσφυγής στην Πολεοδομική Αρχή.
3. Για να καταστεί δυνατή η εξέταση της Ιεραρχικής Προσφυγής θα πρέπει να καταβάλετε στο γραφείο της Πολεοδομικής Αρχής τα δικαιώματα που έχουν καθοριστεί για τις Ιεραρχικές Προσφυγές, με βάση τους περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Δικαιώματα) Κανονισμούς του 2013 (Κ.Δ.Π. 29/2013) και να επισυνάψετε αντίγραφο της απόδειξης στην Ιεραρχική Προσφυγή που θα υποβληθεί στο Υπουργείο Εσωτερικών.

ΟΡΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΔΕΙΑΣ

=====

Αρ. Αιτήσεως : ΔΕΥ/01739/2020
ΟΝΟΜΑ ΑΙΤΗΤΗ : ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD

- (500) Η παρούσα πολεοδομική άδεια αφορά στην εγκατάσταση και λειτουργία Αγροφωτοβολταϊκού Πάρκου δυναμικότητας 9,72MW στο τεμάχιο με αρ. 225, Φ.Σχ. 31/41 στην Κοινότητα Ποταμιάς, Επαρχία Λευκωσίας.
- (501) Η άδεια αυτή είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας και ισχύει για όση περίοδο θα ισχύει η άδεια λειτουργίας / παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του φωτοβολταϊκού πάρκου που θα εκδοθεί από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ). Η παράταση της ισχύος της άδειας αυτής θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο θα υπάρχει σε ισχύ άδεια λειτουργίας / παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από τη ΡΑΕΚ, η οποία να καλύπτει χρονική περίοδο εντός της πιστοποιημένης διάρκειας ζωής του βασικού εξοπλισμού του πάρκου. Η σχετική αίτηση για παράταση της ισχύος της παρούσας προσωρινής άδειας θα πρέπει να υποβληθεί 3 μήνες πριν από τη λήξη της και η αιτούμενη διάρκειά της να συμπίπτει με εκείνη της σχετικής άδειας που εκδίδεται από τη ΡΑΕΚ.
- (502) Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο δεν εκδοθεί άδεια κατασκευής του σταθμού και στη συνέχεια άδεια λειτουργίας / παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του Αγροφωτοβολταϊκού πάρκου από τη ΡΑΕΚ, η παρούσα άδεια πάύει αυτόματα να ισχύει.
- (503) Σε περίπτωση διακοπής της παραγωγής ενέργειας ή λειτουργίας του Αγροφωτοβολταϊκού πάρκου ή λήξης της άδειας λειτουργίας / παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του πάρκου που θα εκδοθεί από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (ΡΑΕΚ), όλες οι εγκαταστάσεις του συστήματος να αποξηλωθούν και απομακρυνθούν και να γίνει αποκατάσταση του τοπίου μέσα σε καθορισμένη χρονική προθεσμία, σύμφωνα με τις οδηγίες του Έπαρχου Λευκωσίας.
- (504) Να μην αρχίσουν οποιεσδήποτε εργασίες για την υλοποίηση της ανάπτυξης πριν την έκδοση της σχετικής άδειας από την Αρμόδια Αρχή με βάση τον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο.
- (505) Η ανάπτυξη να εκτελεστεί σύμφωνα με τα εγκριμένα σχέδια και στη θέση που δείχνεται στο εγκριμένο χωροταξικό σχέδιο.
- (506) Το τμήμα του εγγεγραμμένου δρόμου το οποίο δείχνεται με καφέ χρώμα στο εγκριμένο χωρομετρικό σχέδιο, να κατασκευαστεί για σκοπούς ικανοποιητικής πρόσβασης στην ανάπτυξη σύμφωνα με τις υποδείξεις της Αρμόδιας Αρχής.
- (507) Τα σύνορα του τεμαχίου σε σχέση με την εκτέλεση των όρων της παρούσας

ΟΡΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΔΕΙΑΣ

=====

Αρ. Αιτήσεως : ΔΕΥ/01739/2020
ΟΝΟΜΑ ΑΙΤΗΤΗ : ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD

άδειας είναι αυτά που θα προκύψουν μετά την παραχώρηση γης για σκοπούς διάνοιξης, διεύρυνσης ή συνέχισης δημόσιας οδού (δρόμος).

- (508) Σε καμία περίπτωση οποιοδήποτε μέρος των οικοδομών ή και των εγκαταστάσεων του φωτοβολταϊκού πάρκου (πλαίσια) ή επιχωμάτωσης, σε ύψος μεγαλύτερο από 1.20μ. από τη στάθμη του φυσικού συνεχόμενου εδάφους, να ανεγερθεί / εκτελεστεί σε απόσταση μικρότερη από 6.00μ. από τα σύνορα του τεμαχίου εκτός από τις περιπτώσεις όπου ειδικά αναγράφεται διαφορετικά πάνω στα εγκεκριμένα σχέδια ή περιγράφεται σε άλλο όρο της άδειας.
- (509) Η περίφραξη να γίνει σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια και η θέση της να είναι εκείνη που δείχνεται στο εγκεκριμένο χωροταξικό σχέδιο.
- (510) Να διαμορφωθεί και να διατηρείται στο τεμάχιο χώρος για τη στάθμευση 2 αυτοκινήτων για τις ανάγκες της ανάπτυξης, ως υποδεικνύεται στο εγκεκριμένο χωροταξικό σχέδιο.
- (511) Οι κατασκευαστικές εργασίες για την υλοποίηση της ανάπτυξης να μην επηρεάσουν καθ' οποιονδήποτε τρόπο ξένα τεμάχια, παρακείμενες ιδιοκτησίες και τους εγγεγραμμένους δημόσιους δρόμους.
- (512) Να υλοποιηθούν / τηρηθούν οι όροι της Περιβαλλοντικής Γνωμοδότησης ημερομηνίας 27/9/2022 που εκδόθηκε από το Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, ο οποίος και θα παρακολουθεί την εφαρμογή τους (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1).
- (513) Να τηρηθούν όλοι οι όροι και απαιτήσεις που τίθενται στη σχετική επιστολή της Διευθύντριας του Τμήματος Γεωργίας, ημερομηνίας 25/8/2020 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2, η σχετική επιστολή).
- (514) Οι τεχνικές προδιαγραφές για την εγκατάσταση του έργου να είναι σύμφωνες με τον οδηγό "Κατευθυντήριων γραμμών για τη διπλή χρήση γεωργικής γης με καλλιέργεια και φωτοβολταϊκά πλαίσια" του Τμήματος Γεωργίας, που βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος.
- (515) Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του έργου, η γεωργική γη να αξιοποιείται εντατικά και σε περίπτωση όπου διαπιστωθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα αδικαιολόγητη παύση της γεωργικής αξιοποίησης, τότε η λειτουργία του Αγροφωτοβολταϊκού πάρκου να τερματιστεί.
- (516) Κατά το στάδιο εξέτασης αίτησης για Άδεια Οικοδομής και πριν την

ΟΡΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΔΕΙΑΣ

=====

Αρ. Αιτήσεως : ΔΕΥ/01739/2020
ΟΝΟΜΑ ΑΙΤΗΤΗ : ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD

χορήγηση αυτής, να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες ώστε να εξασφαλιστεί επαρκής παροχή νερού στα τεμάχια για σκοπούς ικανοποίησης των αναγκών άρδευσης της γεωργικής ανάπτυξης.

- (517) Να υλοποιηθούν όλοι οι όροι και απαιτήσεις που θα τεθούν από τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς για σκοπούς σύνδεσης της ανάπτυξης με το σύστημα της ΑΗΚ.
- (518) Να τηρηθούν όλοι οι όροι και απαιτήσεις που τίθενται στις σχετικές επιστολές της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχαιοτήτων, ημερομηνίας 15/4/2022 και 23/3/2023 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3, οι σχετικές επιστολές).
- (519) Να τηρηθούν όλοι οι όροι και απαιτήσεις που τίθενται στη σχετική επιστολή του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Άμυνας, ημερομηνίας 16/12/2022 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4, η σχετική επιστολή).
- (520) Να υλοποιηθούν όλοι οι όροι και απαιτήσεις του Προϊστάμενου του Επαρχιακού Γραφείου Επιθεώρησης Εργασίας Λευκωσίας, ως αναφέρονται στην επιστολή του ημερομηνίας 2/11/2022 η οποία επισυνάπτεται ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5.
- (521) Να μην τοποθετηθούν πλαίσια ή άλλα στοιχεία του έργου στις περιοχές αποκλεισμού που καθορίζονται από τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος και την Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6 ο χάρτης)
- (522) Να φυτευθούν / δενδροφυτευθούν τα σημεία που υποδεικνύονται από τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος (Περιβαλλοντική Γνωμοδότηση ημερομηνίας 27/9/2022 – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1) και την Διευθύντρια του Τμήματος Αρχαιοτήτων (επιστολή της ημερομηνίας 15/4/2022 – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3). Η επιλογή και τοποθέτηση της φύτευσης να γίνει με την σύμφωνη γνώμη του Τοπικού Σχηματισμού της Εθνικής Φρουράς ώστε να μην επηρεαστούν τα αμυντικά έργα και να μην επηρεαστεί το πεδίο βολής των οπλικών συστημάτων.
- (523) Κατά το στάδιο εξέτασης αίτησης για Άδεια Οικοδομής και πριν την χορήγηση αυτής, να ζητηθούν οι απόψεις του Τμήματος Πυροπροστασίας της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και να τηρηθούν όλοι οι όροι και απαιτήσεις που θα τεθούν.
- (524) Πριν την έναρξη εργασιών ή λειτουργίας της ανάπτυξης να εξασφαλιστούν οποιεσδήποτε άλλες άδειες ή εγκρίσεις απαιτούνται σύμφωνα με οποιοδήποτε άλλο Νόμο.

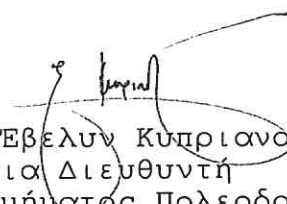
ΟΡΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΔΕΙΑΣ

(525) Σε περίπτωση σύγκρουσης ή ασυμβατότητας μεταξύ των εγκριμένων σχεδίων της παρούσας πολεοδομικής άδειας και των όρων που τίθενται σε αυτή, θα υπερισχύουν οι όροι της άδειας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

(α) Η αίτηση δεν έχει αξιολογηθεί σε σχέση με θέματα που αφορούν πρόνοιες νομοθεσιών άλλων από τον περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο.

(γ) Σε περίπτωση που απαιτείται τροποποίηση των εγκριμένων με την παρούσα πολεοδομική άδεια σχεδίων, λόγω εφαρμογής των Οικοδομικών Κανονισμών ή απόψεων άλλων Τμημάτων / Υπηρεσιών, για τις οποίες απαιτείται η χορήγηση νέας Πολεοδομικής Άδειας / Έγκρισης, να υποβληθούν στην Πολεοδομική Αρχή τροποποιημένα σχέδια για έγκριση.

(Εβελυν Κυπριανού)
για Διευθυντή
Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΘΒ/ΚΧΓ
28.04.2023

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αρ. Φακ.: 02.10.011.005.001.075, 02.10.011.005.001.076

Αρ. Τηλ.: 22408986

E-mail: pcharalambous@environment.moa.gov.cy

ΤΜΗΜΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
1498 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

27 Σεπτεμβρίου 2022

ΜΕ ΗΛ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ

Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως

**Θέμα: Οι περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμοι
του 2018 έως 2021**

Γνωμοδότηση με βάση το άρθρο 29

Έχω οδηγίες να αναφερθώ στις επιστολές σας με Αρ. Φακ. ΛΕΥ/01722/2020 & ΛΕΥ/01739/2020 και ημερομηνία 15/12/2020 και με βάση το άρθρο 29 των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2021, σας αποστέλλω τη Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής σε σχέση με το έργο «ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 14,07 MW ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ».

2. Τονίζεται ότι το Τμήμα Γεωργίας θέτει ως όρο να γίνεται εντατική αξιοποίηση της γεωργικής γης στο έργο υπό την εποπτεία του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών και σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας, και σε περίπτωση που διαπιστωθεί αδικαιολόγητη παύση της γεωργικής αξιοποίησης, τότε η λειτουργία του έργου να τερματιστεί. Παρακαλείστε όπως διαβουλευτείτε περαιτέρω με το Τμήμα Γεωργίας για την εφαρμογή του πιο πάνω.

3. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 31 του πιο πάνω Νόμου, παρακαλείστε όπως η απόφαση της Πολεοδομικής Αρχής να κοινοποιηθεί στο Τμήμα Περιβάλλοντος ώστε να είναι σε θέση να παρακολουθεί την εφαρμογή των όρων που το αφορούν.

Παναγιώτης Χαράλαμπος
για Διευθυντή

Κοινοποίηση:

- Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως (υπόψη κου Χριστόδουλου Δημητρίου)
- Διευθυντή Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας (υπόψη κου Ιωάννη Χριστοφίδη)
- Διευθυντή Τμήματος Δασών

ΕΝΤΥΠΟ 16α-Άρθρα 29-30-Καλυπτική επιστολή για Γνωμοδότηση για Έργα του Πρώτου Παραρτήματος (Σελ. 1)

Τμήμα Περιβάλλοντος, 1498 Λευκωσία | Τ.Θ. 27658, 2432 Λευκωσία
Αρ. Φαξ: 22774945 | Ιστοσελίδα: <http://www.moa.gov.cy/environment>

- (υπόψη κου Ηρόδοτου Κακούρη και κου Κωνσταντίνου Χαραλάμπους)
- Διευθύντριας Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων
(υπόψη κου Κώστα Αριστείδου και κας Αλεξίας Παναγή)
  - Προϊστάμενο Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας
(υπόψη κου Πανίκου Παναγίδη)
  - Πρόεδρο Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου
(υπόψη Δρ Ελένης Μορισσώ και Δρ Βύρωνα Ιωάννου)
  - Πρόεδρο Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου
(υπόψη κας Μυρούλας Χατζηχριστοφόρου, κου Κλείτου Παπαστυλιανού και κας Κυριακής Κυριάκου)
  - Εκτελεστικό Διευθυντή Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου
(υπόψη κου Μάρτιν Χέλλικαρ, κας Βασιλικής Αναστάση και κου Τάσου Σιαλή)
  - Εκτελεστικό Διευθυντή TERRA CYPRIA
(υπόψη κου Λεύκιου Σεργίδη και κου Χριστόφορου Παναγιώτου)

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 29 ΚΑΙ 30

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΈΡΓΑ
ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2018 ΕΩΣ 2021

ΈΡΓΟ «ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 14,07 ΜW ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΣΤΗΝ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ. (ΛΕΥ/01722/2020, ΛΕΥ/01739/2020)»

1. Εισαγωγή

Στα πλαίσια των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2021, η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) για το Έργο υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή με σχετικές επιστολές από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσεως Λευκωσίας (Αρ. Φακ. ΛΕΥ/01722/2020 & ΛΕΥ/01739/2020 και ημερομηνία 15/12/2020) για αξιολόγηση.

Με την υποβολή της πιο πάνω ΜΕΕΠ, ο κύριος του έργου προχώρησε, όπως προβλέπουν οι πιο πάνω Νόμοι, στη γνωστοποίηση σε δύο (2) ημερήσιας κυκλοφορίας εφημερίδες, για την υποβολή στην Περιβαλλοντική Αρχή εντός τριάντα (30) ημερών, απόψεων ή παραστάσεων από το κοινό αναφορικά με το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ ή αναφορικά με τις επιπτώσεις που η εκτέλεση ή λειτουργία του έργου ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον.

Για το εν λόγω έργο πραγματοποιήθηκε δημόσια παρουσίαση στις 01.07.2021 μετά από την κατάθεση της ΜΕΕΠ στα γραφεία της Κοινότητας Ποταμιάς.

Η Επιτροπή Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον εξέτασε το Έργο σε συνεδρία της στις 10.11.2021. Κατά την πιο πάνω συνεδρία ζητήθηκαν συμπληρωματικά στοιχεία για τη χωροθέτηση των πλαισίων, τη διερεύνηση ύπαρξης και την κατάδειξη της θέσης διάφορων φυσικών και ανθρωπογενών στοιχείων σε ενιαίο χάρτη (φυσικοί φράκτες, δεντροστοιχίες, υδατόρεμα, ποταμός, πρηνή με φυσική βλάστηση, πηγάδι, λαγούμι, παρατηρήσεων ορνιθοπανίδας), τη στέγαση των στοιχείων αποθήκευσης, των αποστάσεων των σημείων σύνδεσης του έργου με το δίκτυο της ΑΗΚ, τις συσσωρευτικές επιπτώσεις του έργου σε σχέση με άλλα έργα ΑΠΕ στην ευρύτερη περιοχή μελέτης, την ανάλυση των προτεινόμενων μέτρων διαχείρισης των υγρών αποβλήτων και την περαιτέρω ενημέρωση της πιθανά επικείμενης β' φάσης του έργου. Τα στοιχεία αυτά υποβλήθηκαν στις 24.11.2021 και εξετάστηκαν σε συνεδρία της Επιτροπής Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον στις 07.12.2021. Ακολούθως, στα πλαίσια της συμμόρφωσης του έργου με τις τεχνικές προδιαγραφές που απαιτεί το Τμήμα Γεωργίας για την εφαρμογή της τεχνολογίας των αγροφωτοβολταϊκών συστημάτων που θα εφαρμοστεί στο εν λόγω έργο και σε συνεχή συνεργασία τόσο με το Τμήμα Γεωργίας όσο και το Τμήμα Περιβάλλοντος, ετοιμάστηκε νέος χωροταξικός σχεδιασμός που υποβλήθηκε στις 30.08.2022 και παρουσιάστηκε σε συνεδρία της Επιτροπής

Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον στις 13.09.2022. Στα πλαίσια του νέου χωροταξικού σχεδιασμού λήφθηκαν υπόψη τα ακόλουθα:

- Η θέση του Τμήματος Αρχαιοτήτων για μείωση της οπτικής επαφής με του Αρχοντικού της Αικατερίνης Κορνάρο (200μ. απόσταση από το έργο), με αφαίρεση τμήματος των τεμαχίων του έργου και δενδροφύτευση στο νότιο τμήμα του έργου κατά μήκος του δρόμου.
- Οι απόψεις της Εθνικής Φρουράς με τη δημιουργία έξι (6) πορτών εισόδου στο έργο.
- Η θέση του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων για διατήρηση απόστασης 10μ. ανατολικά της εγγεγραμμένης κοίτης του ποταμού Γυαλιά.

Με βάση τις απόψεις των μελών της Επιτροπής, την επιτόπια επίσκεψη, τις θέσεις των διαφόρων Τμημάτων και τη ΜΕΕΠ ετοιμάστηκε η Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

2. Περιγραφή και χωροθέτηση του Έργου σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Το προτεινόμενο έργο χωροθετείται εντός των τεμαχίων με αρ. 224 και 225, Φ/Σχ. 31/41 και στο τεμάχιο με αρ. 570, Φ/Σχ. 31/49 στην κοινότητα Ποταμιάς. Το προτεινόμενο έργο εμπίπτει σε Γεωργική Ζώνη Γ3 και θα εφαρμόζει την τεχνολογία αγροφωτοβολταϊκών συστημάτων (Agrivoltaics) που εξυπηρετεί ταυτόχρονα τις ανάγκες παραγωγής ενέργειας και της διατήρησης της γεωργικής αξιοποίησης της γης, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Τμήματος Γεωργίας.

Η χωροθέτηση του έργου είναι περίπου 1 χλμ. δυτικά της πράσινης γραμμής. Τα τεμάχια της άμεσης περιοχής μελέτης (ΑΠΜ) χαρακτηρίζονται από επίπεδη μορφολογία εδάφους και το συνολικό εμβαδόν τους ανέρχεται στα 242497 τ.μ., από τα οποία περίπου το 30% θα καλυφθούν από πλαίσια. Ο συντελεστής κάλυψης και δόμησης της πολεοδομικής ζώνης Γ3 τίθεται στο 10%, με μέγιστο επιτρεπτό ύψος τα 8,3 μ. Η πρόσβαση στα τεμάχια επιτυγχάνεται από υφιστάμενους εγγεγραμμένους δρόμους που εφάπτονται των Νότιων και Δυτικών συνόρων των τεμαχίων.

Στα νοτιοανατολικά, η ΑΠΜ συνορεύει με πολεοδομική ζώνη Η3 (επικρατούσα χρήση η. κατοικία), με την κοντινότερη οικία να συναντάται 350 μ. νότια. Στα νότια, η ΑΠΜ συνορεύει με πολεοδομική ζώνη Ζ1 (ζώνη προστασίας) στην οποία εντοπίζεται το αρχαιολογικό μνημείο «Αρχοντικό της Αικατερίνης Κορνάρω». Στα βόρεια και δυτικά, η ΑΠΜ συνορεύει με πολεοδομική ζώνη Ζ3 (ζώνη προστασίας) από την οποία διέρχεται ο ποταμός Γυαλιάς. Στην ανατολική περίμετρο της ΑΠΜ, βρίσκονται ημιμόνιμα και πρόχειρα αμυντικά έργα της Εθνικής Φρουράς. Επίσης, στο ανατολικό σύνορο της ΑΠΜ εντοπίζεται υδατόρεμα.

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (ΕΠΜ) απαντώνται γεωργικές αναπτύξεις, λειτουργούν τρεις (3) κτηνοτροφικές μονάδες, καθώς και δύο (2) άλλα φωτοβολταϊκά πάρκα. Πέραν αυτών, βρίσκονται οι σταθμοί επεξεργασίας λυμάτων της Βαθιάς Γωνιάς, τα λατομεία Λατούρος και ΕΛΜΕΝΙ και στρατιωτικές εγκαταστάσεις / φυλάκια της Εθνικής Φρουράς. Τα όρια της οικιστικής ζώνης στην οποία βρίσκεται ο οικιστικός πυρήνας της κοινότητας Ποταμιάς βρίσκεται 600 μ. νότια των συνόρων των τεμαχίων του έργου. Στα βορειοανατολικά της ΕΠΜ, σε απόσταση 550 μ., βρίσκεται η ζώνη κοινοτικής σημασίας του δικτύου NATURA2000 «Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002)». Το κοντινότερο πέρασμα πουλιών βρίσκεται πέραν των 9 χλμ. στα νοτιοδυτικά της ΑΠΜ.

Η ΑΠΜ χρησιμοποιούνταν για καλλιέργεια σιτηρών. Σήμερα φέρει χαμηλή κάλυψη από θαμνώδη βλάστηση που χαρακτηρίζεται από αγρέλια (*Asparagus stipularis*), μολόχες (*Maiva aegyptia*), πταλούρες (*Ziziphus lotus*), καππαρκές (*Capparis spinosa*), μοσφιλιές (*Craetogeomys azarolus*), άγριο κριθάρι (*Hjordeum bulbosum*), μαζίν (*Sarcopoterium spinosum*), θρουμπί (*Thymus capitatus*), αβρόσιηλλα (*Urginea maritime*), όπως και άλλα ποώδη, και εποχιακή χαμηλή βλάστηση.

Η πανίδα της ΕΠΜ περιλαμβάνει είδη ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος. Όσον αφορά τα θηλαστικά, παρατηρούνται είδη νυχτερίδας που χρησιμοποιούν την περιοχή για τροφοληψία, χωρίς να υπάρχει κάποιο αναπαραγωγικό καταφύγιο στην ΕΠΜ. Όσον αφορά τα ερπετά, παρατηρούνται το είδος φίνας (*Macrovipera lebentina*) και ξυλόδροπης (*Telescopus fallax cyriacus*), καθώς και πέντε (5) άλλα κοινά, ενδημικά είδη σαυρών. Όσον αφορά τα πτηνά, έγιναν παρατηρήσεις στην ΕΠΜ σύμφωνα με τις οδηγίες της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, στις οποίες καταγράφηκαν 29 είδη πουλιών, 12 εκ των οποίων είναι ενδημικά. Η μεγάλη συγκέντρωση ειδών πτηνοπανίδας αποδίδεται στην παρουσία του ποταμού, στο βορειοδυτικό σύνορο της ΑΠΜ. Συνολικά έλαβαν χώρα επτά (7) επιτόπιες επισκέψεις καταγραφής πτηνοπανίδας τόσο την ημέρα όσο και τη νύκτα, διάρκειας 1 ώρας και 30 λεπτών, ακολουθώντας μία διαδρομή εντός και περίξ της ΑΠΜ. Οι επισκέψεις έγιναν μεταξύ Απριλίου και Μαΐου 2021, καλύπτοντας την περίοδο φωλεοποίησης και αναπαραγωγής.

Το έργο θα αποτελείται από 24953 πλαίσια, συνολικής ισχύς 13,72 MW, και ισοδύναμης ισχύς αποθήκευσης 6 MW, που θα επιτευχθεί με τη χρήση συσσωρευτών ενέργειας τύπου ιόντων λιθίου. Τα πλαίσια θα τοποθετηθούν τόσο επί σταθερών βάσεων όσο και επί ιχνηλατών. Για τη θεμελίωση των βάσεων απαιτούνται μικρές ποσότητες σκυροδέματος επιφανειακά και εντός του εδάφους. Επιπλέον, θα χρησιμοποιηθούν 8 αντιστροφείς τάσης ισοδύναμης ισχύος 1,5 MW. Θα χρειαστεί να γίνουν περιορισμένες χωματοургικές εργασίες για την κατάλληλη διαμόρφωση του χώρου. Για την προστασία του έργου θα εγκατασταθούν συστήματα έναντι κλοπής και συστήματα πυρασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης αντικεραυνικής προστασίας.

Σύμφωνα με τον οδηγό «Κατευθυντήριων γραμμών για τη διπλή χρήση γεωργικής γης με καλλιέργεια και φωτοβολταϊκά πλαίσια» του Τμήματος Γεωργίας, το ελάχιστο ύψος στο χαμηλό σημείο των πλαισίων θα είναι 1,5 μ. και η απόσταση μεταξύ των γραμμών του συστήματος θα είναι 6 μ. Η κάλυψη του εδάφους δεν θα υπερβαίνει το 33% της προς συνεκμετάλλευση έκτασης των τεμαχίων του έργου. Ανάμεσα στις γραμμές του συστήματος και κάτω από τα πλαίσια, θα τοποθετηθούν καλλιέργειες φυτών με την καθοδήγηση του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών, οι οποίες θα καλλιεργούνται εντακτικά.

3. Περιγραφή των περιβαλλοντικών στοιχείων που ενδέχεται να επηρεαστούν σοβαρά από το Έργο και των πιθανών επιπτώσεων που το Έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

3.1. Επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής

3.1.1. Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

Τα έργα κατασκευής δεν αναμένεται να έχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά. Οι επιπτώσεις σχετίζονται με την πιθανότητα ανεξέλεγκτης απόρριψης υγρών χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού εργοταξίου και από την απόρριψη των στερεών αποβλήτων που θα δημιουργηθούν κατά τις κατασκευαστικές εργασίες και δύνανται να επιμολύνουν τον παρακείμενο ποταμό.

3.1.2. Επιπτώσεις στο έδαφος

Οι επιπτώσεις στο έδαφος κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών θα προκληθούν από τη δημιουργία στερεών μη-επικινδύνων αποβλήτων (μπάζα, οικοδομικά απόβλητα, απορρίμματα συσκευασιών εξοπλισμού) τα οποία θα

απορριφθούν στο έδαφος, την πιθανή ανεξέλεγκτη απόρριψη υγρών και χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού των εργοταξίων, καθώς και από τις αλλαγές στο φυσικό ανάγλυφο της ΑΠΜ.

3.1.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Οι πιθανές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας αναμένεται να προέλθουν από τις εκπομπές των μηχανημάτων κατασκευής και του σχετικού εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθούν σε όλες τις φάσεις των κατασκευαστικών εργασιών. Οι εργασίες κατασκευής των νέων εγκαταστάσεων του φωτοβολταϊκού πάρκου αποτελούν τη βασικότερη πηγή έκλυσης σκόνης η οποία μπορεί να έχει σημαντικές, αλλά παροδικού χαρακτήρα επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα της περιοχής.

3.1.4. Επιπτώσεις στο τοπίο

Οι επιπτώσεις στο τοπίο και τα πιθανά προβλήματα αισθητικής ρύπανσης μπορούν να προκύψουν από τις δραστηριότητες κατασκευής του έργου, την εναπόθεση και συσσώρευση των υλικών στον χώρο του εργοταξίου και τη μετακίνηση το εξοπλισμού στο οδικό δίκτυο. Λόγω της μεγάλης έκτασης της ανάπτυξης, αυτή θα είναι ορατή από το γειτονικό ιστορικό μνημείο της αγρέπαυλης της Αικατερίνης Κορνάρο, προκαλώντας οπτική οχληρία.

3.1.5. Επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους

Οι επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους από τις εργασίες κατασκευής εντοπίζονται κυρίως στην κατανάλωση καυσίμων κατά τη λειτουργία των μηχανημάτων κατασκευής.

3.1.6. Επιπτώσεις στους βιολογικούς πόρους

Η απώλεια χλωρίδας και πανίδας και η αλλαγή των χαρακτηριστικών των βιότοπων μπορούν να προκύψουν από τις δραστηριότητες τοποθέτησης των υλικών κατασκευής του έργου και από τις εργασίες κατασκευής του έργου. Η υφιστάμενη καλλιέργεια σιτηρών θα αλλάξει με αυτή των αρωματικών φυτών. Το προτεινόμενο έργο δεν αναμένεται να προκαλέσει αλλαγές στην πανίδα, εφόσον τα διάφορα ζώα χρησιμοποιούν το τεμάχιο κυρίως για προσπέλαση και τροφοληψία.

3.1.7. Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Οι επιπτώσεις στην υγεία (θόρυβος, δονήσεις, ασφάλεια) δεν αναμένονται να επιβαρύνουν σημαντικά το περιβάλλον. Η στάθμη θορύβου κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών αναμένεται ότι θα αυξηθεί στην περιοχή, χωρίς όμως να ξεπερνά τα συνιστάμενα όρια εκθέσεως σε θόρυβο που ορίζει ο Παγκόσμιος

Οργανισμός Υγείας. Οι επιπτώσεις στο κυκλοφοριακό κατά την κατασκευή του έργου προβλέπεται ότι θα προκληθούν κατά τη διάρκεια μεταφοράς των πλαισίων και των βάσεων, τη μεταφορά του μπετόν και των άλλων δομικών υλικών στον χώρο ανάπτυξης του Φωτοβολταϊκού Πάρκου.

3.2. Επιπτώσεις κατά τη φάση λειτουργίας

3.2.1. Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

Αναμένεται η δημιουργία πολύ μικρών ποσοτήτων υγρών και στερεών αποβλήτων κατά τη λειτουργία του ΠΕ, από τις εκπλύσεις των πλαισίων και τη δραστηριότητα των εργαζομένων στο ΠΕ.

3.2.2. Επιπτώσεις στο έδαφος

Δεν αναμένεται να υπάρξει δημιουργία ποσότητας στερεών αποβλήτων κατά τη λειτουργία του έργου ενώ οι αντίστοιχες ποσότητες υγρών αποβλήτων θα είναι μικρές. Το έργο δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στη γεωλογία και στο φυσικό ανάγλυφο της περιοχής.

3.2.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Αναμένονται θετικές επιπτώσεις από τη λειτουργία του ΠΕ αφού η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας είναι σύμφωνη με το σύγχρονο μοντέλο της αειφόρου ανάπτυξης του τομέα της ηλεκτροπαραγωγής που επιβάλλει το μηδενισμό όπου είναι δυνατόν των εκπομπών ρύπων στο περιβάλλον και τη μεγιστοποίηση της διατήρησης των φυσικών ενεργειακών πόρων.

3.2.4. Επιπτώσεις στο τοπίο

Αφορά τον βαθμό οπτικής όχλησης που προκύπτει από την οπτική παρενόχληση ή παρεμπόδιση που προξενεί το έργο σε κάποιο παρατηρητή. Η κατασκευή του έργου θα προκαλέσει οπτική όχληση στο γειτονικό μνημείο, την αγρέπαιυλη της Αικατερίνης Κορνάρο.

3.2.5. Επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους

Δεν αναμένονται επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους από τη λειτουργία του έργου αφού δε θα καταναλώνει ενέργεια. Θα υπάρχει κατανάλωση ορισμένης ποσότητας νερού για πλύσιμο των πλαισίων.

3.2.6. Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Κατά το στάδιο της συντήρησης αναμένεται να αυξηθεί η στάθμη θορύβου στην περιοχή σε πολύ μικρό βαθμό και παροδικά. Επιπτώσεις στη δημόσια υγεία θα

υπάρξουν σε περίπτωση πυρκαγιάς ενώ αρνητικές επιπτώσεις στην κυκλοφορία και στην οικονομία δεν αναμένονται να υπάρξουν.

3.3. Επιπτώσεις κατά τη φάση αποξήλωσης

3.3.1. Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

Τα έργα αποξήλωσης δεν αναμένεται να έχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά. Οι επιπτώσεις σχετίζονται με την πιθανότητα ανεξέλεγκτης απόρριψης υγρών χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού εργοταξίου και από την απόρριψη των στερεών αποβλήτων που θα δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης και δύνανται να επιμολύνουν τον παρακείμενο ποταμό.

3.3.2. Επιπτώσεις στο έδαφος

Οι κατεδαφίσεις των κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα (οικίσκοι) θα δημιουργήσουν στερεά, μη-επικίνδυνα απόβλητα (μπάζα, οικοδομικά απόβλητα, απορρίμματα συσκευασιών εξοπλισμού) τα οποία θα απορριφθούν στο έδαφος. Επιπλέον, η πιθανή, ανεξέλεγκτη απόρριψη υγρών και χημικών αποβλήτων και καυσίμων από τη λειτουργία και συντήρηση των οχημάτων και του εξοπλισμού των εργοταξίων, δύνανται να επηρεάσουν το έδαφος.

3.3.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Οι πιθανές, αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρα αναμένεται να προέλθουν από τις εκπομπές των μηχανημάτων αποξήλωσης και του σχετικού εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθούν. Θα υπάρξει έκλυση σκόνης η οποία μπορεί να έχει σημαντικές, αλλά παροδικού χαρακτήρα επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα της περιοχής.

3.3.4. Επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους

Κατά την αποξήλωση του έργου θα χρησιμοποιηθεί ενέργεια συμβατικού τύπου μέσω προσωρινών εγκαταστάσεων ηλεκτρισμού για τη λειτουργία των μηχανημάτων και του εξοπλισμού.

3.3.5. Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Οι επιπτώσεις στην υγεία (θόρυβος, δονήσεις, ασφάλεια) δεν αναμένονται να επιβαρύνουν το περιβάλλον. Η στάθμη θορύβου κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης αναμένεται ότι θα αυξηθεί στην περιοχή, χωρίς όμως να ξεπερνά τα συνιστάμενα όρια εκθέσεως σε θόρυβο που ορίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Οι επιπτώσεις στο κυκλοφοριακό κατά την αποξήλωση του έργου

προβλέπεται ότι θα προκληθούν κατά τη διάρκεια μεταφοράς των στερεών αποβλήτων που θα προκύπτουν από τον χώρο του ΠΕ.

4. Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

4.1. Μέτρα για ελαχιστοποίηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων στους φυσικούς πόρους

- Χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπου ενδείκνυται.
- Χρήση ενεργειακά αποδοτικού εξοπλισμού, με σκοπό την ελαχιστοποίηση της χρήσης ενέργειας.
- Εκπαίδευση προσωπικού στην ορθολογική χρήση ενέργειας.
- Καταρτισμός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης κατά το τέλος της διάρκειας ζωής του εξοπλισμού, για την αποδοτικότερη διαχείρισή του ως απόβλητο.
- Ενσωμάτωση διατάξεων ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης νερού τόσο στο χώρο παραγωγής των απαραίτητων υλικών, όσο και στο χώρο του εργοταξίου.
- Ενσωμάτωση αρχών ορθολογικής διαχείρισης υδάτων στο σχέδιο ασφάλειας και υγείας του εργοταξίου, καθώς και η ενσωμάτωση ειδικών προνοιών ορθολογικής διαχείρισης υδάτινων πόρων στο σχέδιο δράσης του εργολάβου.
- Χρήση τεχνικά προηγμένων συστημάτων υγιεινής στον χώρο του εργοταξίου, που να προωθούν και να ευνοούν την εξοικονόμηση νερού, καθώς και να αποτρέπουν την ανεξέλεγκτη διαφυγή υγρών αποβλήτων.
- Ύπαρξη υποδομών διαλογής στην πηγή στους χώρους του εργοταξίου για τον διαχωρισμό και τη διαχείριση των διαφόρων ρευμάτων αποβλήτων (π.χ. μέταλλο, ξύλο, χαρτί, σκυρόδεμα – αδρανή κτλ.).
- Καθορισμός βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών για τη διαχείριση του εξοπλισμού του ΠΕ ως απόβλητο καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου δραστηριοτήτων του.
- Ύπαρξη ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης ελαττωματικού εξοπλισμού κατά τη διάρκεια λειτουργίας του ΠΕ, που να προνοεί την αποστολή του προς αντικατάσταση εξοπλισμού στην κατασκευάστρια εταιρεία για την ορθολογική διαχείριση των πρώτων υλών.
- Επιλογή φωτοβολταϊκής τεχνολογίας με επιπλέον κριτήριο τις περιβαλλοντικά φιλικές πρακτικές στη γραμμή παραγωγής.

- Χρήση προστατευτικού εξοπλισμού από το προσωπικό στις φάσεις κατασκευής και αποξήλωσης του έργου.
- Η διακίνηση υλικών να γίνεται σε περιόδους εκτός των ωρών αιχμής και αυξημένης χρήσης του οδικού δικτύου.
- Οργάνωση των εργασιών στο εργοτάξιο με τρόπο τέτοιο που να μην εκτελούνται ταυτόχρονα περισσότερες από μια θορυβώδεις εργασίες (πχ. Θεμελίωση και στερέωση εξοπλισμού, διάνοιξη αυλακιών για καλωδίωση κτλ.).
- Τακτική επιθεώρηση του εξοπλισμού και αντικατάστασή του σε περιπτώσεις δυσλειτουργίας.
- Εισαγωγή πρόνοιας στο συμβόλαιο με τον εργολάβο για χρήση οχημάτων και εξοπλισμού με μειωμένες εκπομπές.
- Απαίτηση προσκόμισης δελτίων συντήρησης του εξοπλισμού πριν και κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου.
- Τακτική επιθεώρηση, μέτρηση και καταγραφή αέριων εκπομπών στο εργοτάξιο, τόσο στη φάση κατασκευής όσο και στη φάση αποξήλωσης.
- Εκπαίδευση του προσωπικού στην αποδοτική χρήση του εξοπλισμού για αποφυγή αχρείαστων εκπομπών.
- Απαίτηση ύπαρξης και λειτουργίας ολοκληρωμένου συστήματος συλλογής και επεξεργασίας υδάτων στα οποία περιέχονται αδρανή υλικά.
- Ύπαρξη ελεγχόμενης παροχής νερού και αποχετευτικής διάταξης για τη συλλογή υδάτων που θα χρησιμοποιούνται για σκοπούς υγιεινής.
- Επαναχρησιμοποίηση υδάτινων πόρων για κατασκευαστικούς σκοπούς και απόπλυση κατασκευών, όπου είναι δυνατόν.
- Λειτουργία χημικών αποχωρητηρίων στο εργοτάξιο και κατά τη φάση λειτουργίας του έργου.
- Ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων εντός του εργοταξίου.
- Αποστολή του εξοπλισμού στο τέλος της διάρκειας ζωής του στην κατασκευάστρια εταιρεία για διαχείριση.
- Λειτουργία χημικών αποχωρητηρίων κατά τη φάση λειτουργίας του έργου.

5. Θέση Περιβαλλοντικής Αρχής

Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά τη διαμόρφωση της θέσης της, έλαβε υπόψη τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν με βάση το άρθρο 23 του Νόμου, τα συμπληρωματικά στοιχεία, τις θέσεις των μελών της Επιτροπής των εμπλεκόμενων τμημάτων και τις παραστάσεις από το κοινό. Η Περιβαλλοντική Αρχή δε φέρει ένσταση στην κατασκευή του έργου υπό τους πιο κάτω όρους / προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα Όρων, που επισυνάπτεται.

Η Γνωμοδότηση συνοδεύεται από Συνοπτικό Σημείωμα της Περιβαλλοντικής Αρχής για τον τρόπο και στο βαθμό στον οποίο ενσωματώθηκαν ή έτυχαν διαφορετικού χειρισμού τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων, όπως αναφέρεται στο Συνοπτικό Σημείωμα, που επισυνάπτεται.

Η Γνωμοδότηση έχει διάρκεια ισχύος όσο και η ισχύς της πολεοδομικής ή άλλης άδειας, νοουμένου ότι, στο διάστημα που μεσολαβεί, δεν επέρχεται μεταβολή των δεδομένων βάσει των οποίων αυτή εκδόθηκε.

Παναγιώτης Χαραλάμπους
Για Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος
Περιβαλλοντική Αρχή

Αρ. Φακ. 02.10.011.005.001.075 & 02.10.011.005.001.076

27 Σεπτεμβρίου 2022

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 29(3)

ΕΡΓΟ «ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 14,07 ΜW ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ. (ΛΕΥ/01722/2020, ΛΕΥ/01739/2020)»

Στα πλαίσια της αξιολόγησης του έργου υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος οι ακόλουθες απόψεις από Τμήματα / Υπηρεσίες / Τοπικές Αρχές:

- i. Η Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, στις 24.01.2022, απέστειλε γραπτώς, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τις απόψεις της για το θέμα, εκφράζοντας ότι δε φέρουν ένσταση για το έργο υπό τις προϋποθέσεις (1) η σύνδεση του έργου με το δίκτυο να γίνει υπόγεια και από υφιστάμενους δρόμους ή/και διόδους και (2) να μην τοποθετηθούν πλαίσια στο βορειοδυτικό μέρος των τεμαχίων του έργου που κατέδειξαν σε χάρτη, λόγω της εκεί παρουσίας νησίδων άγριας βλάστησης και περιοχών με έντονες κλίσεις. Επιπλέον ανέφεραν πως το δυτικό μέρος της ΑΠΜ συνορεύει με ποταμό και παρουσιάζει αξιολογικά στοιχεία για την πτηνοπανίδα.
- ii. Η Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας σε επιστολή της, με αρ. φακ. 2.10.25.1.2.544 και ημερ. 23.11.2021, εξέφρασε τις επιφυλάξεις της ως προς την ανάπτυξη του ΠΕ, λόγω χωροθέτησής του σε απόσταση μικρότερη των 100 μ. από την οικιστική περιοχή της κοινότητας Ποταμιάς και ανέφερε ότι πιθανόν να επηρεάσει αρνητικά τις ανέσεις των κατοίκων, την οικιστική ανάπτυξη της κοινότητας και την επέκταση της οικιστικής ζώνης, αφού πρόκειται για κοινότητα που εφάπτεται της Νεκρής Ζώνης, μεγάλης κτηνοτροφικής περιοχής και του Δήμου Ιδαίου.
- iii. Μετά από διαβούλευση, το Τμήμα Γεωργίας σε επιστολή του, με αρ. φακ. 5.33.005 και ημερ. 05.11.2021, επικύρωσε τις προκαταρκτικές απόψεις που έδωσε στον κύριο του έργου με ταυτάριθμη επιστολή, ημερ. 25.08.2020, και που αναφέρονται στην παράγραφο 2 της παρούσας. Ακολούθως, εκπονήθηκε τεχνικός οδηγός από το Τμήμα Γεωργίας για τη χρήση αγροφωτοβολταϊκών συστημάτων, ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 12.09.2022 και στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος.
- iv. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων σε επιστολή του με ημερ. 15.04.2022 και αρ.φακ. 8.04.03.01 ενημέρωσε τους μελετητές για την ανάγκη προστασίας της αγρέπαυλης της Αικατερίνης Κορνάρο από την δυνητική οπτική όχληση που θα προκαλέσει το έργο. Στην επιστολή αυτή προτείνουν να εξαιρεθεί το νοτιοανατολικό τμήμα των τεμαχίων του έργου από τον τελικό σχεδιασμό και να γίνει δεντροφύτευση κατά μήκος του δρόμου από τον οποίο επιτυγχάνεται η πρόσβαση στο έργο.
- v. Το Υπουργείο Άμυνας, σε επιστολή του προς τον κύριο του έργου με ημερ. 23.04.2020 και αρ. φακ. 2.10.10/19, επισήμανε την παρουσία αμυντικών έργων γύρω από τα τεμ. 224 & 225 και έθεσε ως απαραίτητη προϋπόθεση για την διεκπεραίωση του έργου να μην καταστραφεί κανένα αμυντικό έργο της Εθνικής Φρουράς, ούτε να απαξιωθούν λόγω της

ανάπτυξης. Επιπλέον, απαιτήσε να διασφαλισθεί η πρόσβαση στο έργο από μέλη του τοπικού σχηματισμού της Εθνικής Φρουράς που τάσσεται στην περιοχή με τη δημιουργία έξι (6) θυρών εισόδου. Τέλος, ο κύριος του έργου κλήθηκε να καταδείξει επί τόπου τον σχεδιασμό του ΠΕ, πριν την υποβολή των τελικών σχεδίων στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Επίσης, στα πλαίσια του έργου υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος οι ακόλουθες απόψεις ή παραστάσεις από το κοινό, σε διάστημα τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της σχετικής Γνωστοποίησης σε δύο (2) εφημερίδες ημερήσιας κυκλοφορίας:

- vi. Ο κύριος Α.Σ. υπέβαλε παραστάσεις για τη ΜΕΕΠ, στις 22.10.2021, αναφέροντας ότι το βόρειο τμήμα της ΑΠΜ εμπίπτει στη Περιοχή Προστασίας της Φύσης του Ποταμού Άλυκου, του δικτύου Natura 2000. Επιπλέον, αναφέρει ότι λόγω της γεινίασης του έργου με τους ποταμούς Γιαλιά και Άλυκου, πρέπει να ληφθεί υπόψη η λεκάνη απορροής και το ενδεχόμενο πλημμύρας. Σημειώνει ότι, δεν γίνεται αναφορά στη χελώνα που εντοπίστηκε στον Άλυκο ποταμό, ούτε στο πρόγραμμα Life που συγχρηματοδοτεί το έργο. Επιπλέον ζητά να γίνει εκτεταμένη έρευνα για τις νυχτερίδες που εντοπίζονται σε πολύ κοντινή απόσταση της ΑΠΜ. Επίσης σημειώνει ότι το έργο γεινιάζει με οικιστική περιοχή και σύμφωνα με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως πρέπει να υπάρχει απόσταση άνω των 300 μ. για την αδειοδότηση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Τέλος, επισημαίνει την παρουσία και άλλων έργων παρόμοιου τύπου σε μικρή απόσταση από το ΠΕ και το γεγονός ότι η ΑΠΜ και ΕΠΜ φέρουν έδαφος καλής γονιμότητας.

Οι πιο πάνω απόψεις λήφθηκαν υπόψη ως ακολούθως:

- I. Με την λήψη των απόψεων της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας πραγματοποιήθηκε δεύτερη επιτόπια επίσκεψη της ΑΠΜ από λειτουργό του Τμήματος Περιβάλλοντος, κατά την οποία διαπιστώθηκε ότι στην ΑΠΜ όντως υπάρχουν πρηνή με έντονες κλίσεις και χαμηλή, θαμνώδη βλάστηση αλλά όχι στην έκταση που καταδείχτηκε. Η προστασία των πρηνών έχει ληφθεί υπόψη στο Παράρτημα Όρων που επισυνάπτεται.
- II. Οι επιφυλάξεις που εξέφρασε η Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας αφορούν πολεοδομικά θέματα και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στο στάδιο έκδοσης πολεοδομικής άδειας.
- III. Ο τελικός χωροταξικός σχεδιασμός καθώς και οι τεχνικές προδιαγραφές του έργου, που υποβλήθηκαν στις 30.08.2022, ετοιμάστηκαν με βάση τον Κατευθυντήριο Οδηγό του Τμήματος Γεωργίας, αφού καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησής του υπήρχε συνεργασία μεταξύ του Κύριου του έργου, του Τμήματος Περιβάλλοντος και του Τμήματος Γεωργίας. Αναφορά στον Κατευθυντήριο Οδηγό του Τμήματος Γεωργίας γίνεται και στο Παράρτημα Όρων που επισυνάπτεται.
- IV. Οι προτάσεις του Τμήματος Αρχαιοτήτων συμπεριλήφθηκαν στον τελικό, χωροταξικό σχεδιασμό του έργου.

- V. Οι απαιτήσεις του Υπουργείου Άμυνας συμπεριλήφθηκαν στον τελικό, χωροταξικό σχεδιασμό του έργου.
- VI. Η Περιοχή Προστασίας της Φύσης του Ποταμού Άλυκου, του δικτύου Natura 2000 βρίσκεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 500 μ. βόρεια του συνόρου της ΑΠΜ. Η ΑΠΜ όντως συνορεύει με πολεοδομική ζώνη Ζ3 (ζώνη προστασίας) από την οποία διέρχεται ο ποταμός Γυαλιάς. Αυτό έχει ληφθεί υπόψη στο Παράρτημα Όρων που επισυνάπτεται, με διατήρηση επαρκούς απόστασης από τα όρια της εγγεγραμμένης κοίτης του ποταμού. Η ανέγερση και η λειτουργία του έργου δεν αναμένεται να επηρεάσει τη χελώνα που εντοπίστηκε στον ποταμό Άλυκο, αφού η απόσταση της ΑΠΜ από τη σύνδεση των ποταμών Γυαλιά και Άλυκου είναι μεγαλύτερη των 1200 μ. Κατά την παρουσίαση του έργου, ο κύριος του έργου αναφέρθηκε στην πρόθεσή του να προχωρήσει σε προσθήκες/μετατροπές του έργου εφόσον εγκριθεί από ευρωπαϊκό πρόγραμμα για χρηματοδότηση. Το Τμήμα Περιβάλλοντος έλαβε γνώση πως η έγκριση αυτή δεν δόθηκε, συνεπώς ο κύριος του έργου δεν θα προχωρήσει σε αυτές τις προσθήκες/μετατροπές. Για τις νυχτερίδες έγινε διαβούλευση με τους αρμόδιους λειτουργούς από το Τμήμα Δασών, οι οποίοι διασαφήνισαν ότι οι νυχτερίδες χρησιμοποιούν την ΕΠΜ για τροφοληψία αλλά από τις σχετικές μετρήσεις που διενεργήθηκαν πολλές φορές στην περιοχή, δεν υπάρχει κάποιο αναπαραγωγικό καταφύγιο. Η ΑΠΜ συνορεύει με πολεοδομική ζώνη Η3 (επικρατούσα χρήση η κατοικία), και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στο στάδιο έκδοσης πολεοδομικής άδειας. Στοιχεία για τις συσσωρευτικές επιπτώσεις του έργου σε σχέση με άλλα έργα ΑΠΕ στην ΕΠΜ ζητήθηκαν από την Επιτροπή Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον και εξετάστηκαν ως συμπληρωματικά στοιχεία σε συνεδρία της στις 07.12.2021.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΟΡΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

ΕΡΓΟ «ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 14,07 MW ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ. (ΛΕΥ/01722/2020, ΛΕΥ/01739/2020)»

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Γενικοί Όροι:

1. Ο κύριος του έργου φέρει ακέραιη την ευθύνη για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, μέτρων και περιορισμών που επιβάλλονται με την παρούσα Γνωμοδότηση.
2. Ο κύριος του έργου δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση τήρησης διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη σχετικής ρητής αναφοράς στους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.
3. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο το Τμήμα Περιβάλλοντος θα μπορεί να επιβάλει νέους περιβαλλοντικούς όρους για την προστασία του περιβάλλοντος και οι οποίοι θα είναι άμεσα εφαρμόσιμοι από τον κύριο του έργου.
4. Όλες οι εργασίες ανέγερσης και λειτουργίας του έργου να συμμορφώνονται με τους σχετικούς με την προστασία του περιβάλλοντος νόμους, κανονισμούς, διατάγματα και τροποποιήσεις που διέπουν αυτούς όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή και αντικαθίστανται.
5. Απαγορεύεται η διάθεση στο έδαφος ή/και το υπέδαφος ή στα νερά ουσιών που ρυπαίνουν ή τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια ή/και τα επιφανειακά νερά ή/και το έδαφος, σύμφωνα με τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμους του 2002 (Αρ. 106(Ι)/2002) μέχρι 2013 [ιστοσελίδα Τμήματος Περιβάλλοντος – www.moa.gov.cy/environment, στη διαδρομή Διεθνείς Νομοθεσίες, Ευρωπαϊκό κεκτημένο, Εθνική Νομοθεσία/Εθνική Νομοθεσία/Ελεγχος και Προστασία της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους], εκτός εάν η απόρριψη γίνεται σύμφωνα με Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων που παραχωρείται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
6. Απαγορεύεται αυστηρά η καύση αποβλήτων ή άλλων ουσιών ή αντικειμένων.
7. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής και λειτουργίας του έργου να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.
8. Να υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε όλα τα σημεία του έργου για τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.
9. Ο κύριος του έργου να ενημερώνει τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος σε περίπτωση ατυχήματος ή αμέλειας.

10. Να ετοιμαστεί κατάλληλο πρόγραμμα για σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού, ώστε να διασφαλιστεί η σωστή εφαρμογή των περιβαλλοντικών όρων της τταρούσας Γνωμοδότησης κατά το στάδιο κατασκευής και λειτουργίας του έργου.
11. Το έργο να υλοποιηθεί με βάση τον τελικό χωροταξικό σχεδιασμό όπως υποβλήθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος στις 30.8.2022 και έλαβε υπόψη τις θέσεις του Τμήματος Γεωργίας, του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, του Τμήματος Αρχαιοτήτων και του Υπουργείου Άμυνας. Ο όρος είναι ουσιώδης.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο κατασκευής του έργου:

12. Ο εργολάβος που θα αναλάβει το έργο να συμμετέχει σε αδειοδοτημένο Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Α.Ε.Κ.Κ [Κανονισμός 7, Παράγραφος (2α και 2β)], ή να διατηρεί και λειτουργεί αδειοδοτημένο Ατομικό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α.Ε.Κ.Κ), που εκδίδεται δυνάμει των περί Αποβλήτων Νόμων 2011 έως 2022 και Κανονισμών Κ.Δ.Π. 159/2011 και τον εκάστοτε τροποποιήσεων τους.
13. Στην περίπτωση που ο εργολάβος θα διαχειριστεί ο ίδιος κάποια από τα μη επικίνδυνα απόβλητα, να κατέχει εν ισχύ Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων ή Πιστοποιητικό Καταχώρησης στο Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων, που εκδόθηκαν δυνάμει του περί Αποβλήτων Νόμου του 2011 έως 2022 και τον εκάστοτε τροποποιήσεων του, για συλλογή και μεταφορά ή/και την επεξεργασία των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις δραστηριότητες που διενεργούνται για την ολοκλήρωση των προνοιών του έργου.
14. Σε περίπτωση που δε θα τα διαχειριστεί ο ίδιος υποχρεούται να παραδίδει τα απόβλητα σε Αδειοδοτημένους Φορείς ή Κατόχους Πιστοποιητικού ή να στηριχθεί στις δυνατότητες άλλου Φορέα που κατέχει τα πιο πάνω προσπατιούμενα, για τη συλλογή και μεταφορά των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις κατηγορίες του έργου.
15. Ο εργολάβος σε περίπτωση που τα παραγόμενα Α.Ε.Κ.Κ δεν θα επεξεργαστούν στο χώρο παραγωγής τους προς επαναχρησιμοποίηση ή για επεξεργασία στο έδαφος (land treatment) από την οποία προκύπτει όφελος για τη γεωργία ή την οικολογική βελτίωση (R10), θεωρούνται απόβλητα και πρέπει να μεταφέρονται σε αδειοδοτημένες Μονάδες για Επεξεργασία/Ανακύκλωση Α.Ε.Κ.Κ.
16. Ο εργολάβος να υπογράφει το σχετικό Έντυπο Αναγνώρισης και Παρακολούθησης (Κ.Δ.Π. 31/2016) σε κάθε παράδοση και να απαιτεί αντίγραφο του Συλλέκτη-Μεταφορέα από την έργου που παρέλαβε τα απόβλητα. Τα αντίγραφα θα πρέπει να τηρούνται ως αποδεικτικά στοιχεία της ορθής διαχείρισης των αποβλήτων και να αποστέλλονται στον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος με την ολοκλήρωση του έργου ή όποτε τους ζητηθούν.
17. Απαγορεύεται η αποθήκευση υλικών εκτός του εργοταξίου. Η αποθήκευση των υλικών κατασκευής και των μηχανημάτων να γίνεται αποκλειστικά εντός των εργοταξιακών χώρων.
18. Οι εργασίες να περιορίζονται αποκλειστικά εντός του τεμαχίου χωροθέτησης του έργου. Να μην γίνει καμιά επέμβαση στον περιβάλλοντα χώρο.
19. Να ετοιμαστεί Διαχειριστικό Σχέδιο εργοταξίου, πριν την άδεια οικοδομής, που να εφαρμόζεται κατά την κατασκευή του έργου. Το εν λόγω σχέδιο να προβλέπει την ορθολογική διαχείριση του εργοταξίου (περιλαμβανομένης και της συλλογής και διάθεσης/απόρριψης αποβλήτων,

μεταχειρισμένων μηχανέλαιων, άχρηστων υλικών, αποβλήτων από εκσκαφές, κλπ.) η οποία να φαίνεται μέσα από χωροθετικά σχέδια, στα οποία να φαίνονται ευκρινώς οι διάφοροι χώροι, όπως ο χώρος για την ασφαλή αποθήκευση καυσίμων και χημικών, οι υγειονομικές διευκολύνσεις, οι διαδρομές διακίνησης των βαρέων και άλλων οχημάτων, κλπ. Επίσης, στα χωροθετικά σχέδια οργάνωσης εργοταξίου να παρουσιάζονται ξεχωριστά ο χώρος προσωρινής αποθήκευσης των πρώτων υλών και αποβλήτων, των επικίνδυνων αποβλήτων, τα γραφεία και οι χώροι στάθμευσης.

20. Υγρά τα οποία είναι αποθηκευμένα στο εργοτάξιο (π.χ. μη χρησιμοποιημένα μηχανέλαια, καύσιμα, κλπ.) και που θα μπορούσαν να διαρρεύσουν στο περιβάλλον, να φυλάσσονται σε κατάλληλα δοχεία και σε στεγασμένο χώρο με βάση από μπετόν και με περιτοίχισμα.
21. Στους χώρους των εργοταξίων να υπάρχουν απορροφητικά υλικά (π.χ. πριονίδι, άμμος) σε επαρκείς ποσότητες ώστε να μπορούν να συγκρατούνται καύσιμα και λιπαντικά σε περίπτωση διαρροής τους. Μετά τη χρήση τους τα απορροφητικά υλικά να συλλέγονται και να διατίθενται σε αδειοδοτημένο φορέα διαχείρισης με βάση τις πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022.
22. Τα στερεά ή/και επικίνδυνα απόβλητα από τις διάφορες εργασίες κατασκευής και συντήρησης του εξοπλισμού και από τυχόν διαρροές (μεταχειρισμένα μηχανέλαια, λιπαντικά, κενοί περιέκτες καυσίμων, πετρελαιοειδών, λιπαντικών, διαλυτών και άλλων επικίνδυνων χημικών ουσιών, ρυπασμένα προσωροφητικά υλικά) να αποθηκεύονται προσωρινά, σε κατάλληλα στεγανά δοχεία που να διατηρούνται σε καλή κατάσταση και να μην παρουσιάζουν διαρροές, σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο εντός των ορίων της ανάπτυξης, στον οποίο θα υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση και σχετική σήμανση, με αδιαπέραστες επιφάνειες και προστατευμένοι από τις καιρικές συνθήκες. Στη συνέχεια να παραδίδονται χωρίς καθυστέρηση σε αδειοδοτημένους συλλέκτες για μετέπειτα διάθεση σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 έως 2022.
23. Η προσωρινή αποθήκευση των στερεών αποβλήτων που θα προκύψουν από την κατασκευή του έργου, καθώς και οι πρώτες ύλες οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν, να τοποθετηθούν σε χώρο εντός των ορίων του τεμαχίου και σε σημεία τα οποία δεν θα δημιουργήσουν οποιαδήποτε όχληση.
24. Τα απόβλητα συσκευασίας που θα προκύπτουν να συλλέγονται, να διαχωρίζονται και να αποθηκεύονται προσωρινά με τρόπο που να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον. Τα εν λόγω απόβλητα να παραδίδονται σε αδειοδοτημένες μονάδες διαχείρισης σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 έως 2022.
25. Να καταρτιστεί Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης το οποίο να εφαρμόζεται, κατά τη διάρκεια των εργασιών υλοποίησης του έργου, σε περίπτωση ατυχήματος, διαρροής ουσιών (ειδικά επικίνδυνων) στο έδαφος, φωτιάς, έκρηξης, πυρκαγιάς, πλημμύρας, σεισμού και τραυματισμού προσώπου. Σε τέτοιες περιπτώσεις να ειδοποιούνται αμέσως οι εκάστοτε αρμόδιες αρχές.
26. Για τις υγειονομικές ανάγκες του προσωπικού των εργοταξίων να τοποθετηθούν χημικές τουαλέτες εντός των χώρων των τεμαχίων του έργου. Τα υγρά απόβλητα από τις χημικές τουαλέτες να παραδίδονται σε αδειοδοτημένους φορείς συλλογής και μεταφοράς, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 έως 2022, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.
27. Κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για ελαχιστοποίηση και καταστολή της σκόνης. Για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τη δημιουργία σκόνης προτείνονται τα πιο κάτω μέτρα, όπως:

- i. Όλοι οι χώροι και οι οδικές προσβάσεις που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα να διαμορφωθούν κατάλληλα και να επιστρωθούν με υλικά που θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης στην ατμόσφαιρα, εάν απαιτηθεί.
- ii. Να υπάρχει πρόγραμμα δρομολογίων οχημάτων ώστε αυτά να ελαχιστοποιηθούν με στόχο την κατά το δυνατό μικρότερη έκλυση αέριων ρύπων και σκόνης.
- iii. Τα οχήματα μεταφοράς να διατηρούν χαμηλές ταχύτητες κίνησης (10 χλμ./ώρα) στους χωμάτινους δρόμους.
- iv. Κατά τη μεταφορά χύδην υλικών από και προς το εργοτάξιο να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορητών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο.
- v. Να γίνεται διαβροχή όταν και όπου απαιτείται και ιδιαίτερα στους χώρους όπου διεξάγονται χωματουργικές εργασίες και στους διαδρόμους κίνησης των οχημάτων του εργοταξίου.
- vi. Όταν απαιτείται να γίνεται διαβροχή και των θαλάμων αποθήκευσης αδρανών υλικών για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης και εφόσον επικρατεί άνεμος ισχυρότερος των 4 Beaufort, να καλύπτονται οι σωροί με φύλλα πλαστικού.
- vii. Οι χωματουργικές εργασίες να αποφεύγονται κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων για τον περιορισμό τυχόν επιφανειακών απορροών επιβαρυσμένων με αιωρούμενα σωματίδια.
- viii. Να μειωθεί κατά το δυνατόν η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς και η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς να πραγματοποιείται από το ελάχιστο δυνατό ύψος έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κονιορτού.
- ix. Κανένα όχημα μεταφοράς, σκάφος ή κάδος τοποθέτησης αδρανών υλικών να περιέχει υλικό μετά το πέρας των ημερήσιων εργασιών.

28. Να ληφθούν όλα τα δυνατά μέτρα ελαχιστοποίησης του θορύβου, όπως:

- i. Χρήση νέων μοντέλων μηχανημάτων και οχημάτων του εργοταξίου
- ii. Τακτική συντήρηση και λειτουργία όλων των μηχανημάτων/οχημάτων του εργοταξίου
- iii. Χρησιμοποίηση αντιδονητικών βάσεων και αποσβεστών στα πλαίσια των μηχανών
- iv. Χρήση σιγαστήρων και πλευρικών παραπτετασμάτων.
- v. Τήρηση του ωραρίου εργασίας. Οι θορυβώδεις εργασίες να γίνονται κατά τη διάρκεια κανονικών ωρών εργασίας.
- vi. Να γίνεται σωστός προγραμματισμός των κατασκευαστικών εργασιών ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η συγκέντρωση και η ταυτόχρονη λειτουργία πολλών μηχανημάτων στο εργοτάξιο.
- vii. Να τηρείται κατάλληλο πρόγραμμα δρομολογίων των βαρέων οχημάτων του εργοταξίου για την ελαχιστοποίηση αυτών, με σκοπό την κατά το δυνατό μικρότερη όχληση από την εκπομπή περιβαλλοντικού θορύβου.

29. Όλες οι εργασίες κατασκευής οι οποίες θεωρείται ότι περιλαμβάνουν την εγκατάσταση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και διασύνδεσης του φωτοβολταϊκού συστήματος με αυτό, να

παρακολουθούνται με βάση συγκεκριμένο πρόγραμμα που θα ετοιμάσει και θα τηρεί ο κύριος του έργου.

30. Κατά τον σχεδιασμό της εγκατάστασης να ληφθεί υπόψη η αποφυγή πιθανών αντανακλάσεων και ενοχλήσεων σε περίοικους ή και διερχομένους τόσο στο άμεσο εγγύς περιβάλλοντα χώρο όσο και σε μακρινές αποστάσεις.
31. Να γίνει η λιγότερη δυνατή επέμβαση στον χώρο και οι εκχερσώσεις και οι επιχωματώσεις θα περιοριστούν στις απολύτως αναγκαίες. Να χρησιμοποιηθούν τεχνικές στήριξης οι οποίες να διασφαλίζουν τη μικρότερη δυνατή επιφάνεια των τσιμεντένιων βάσεων στήριξης των φωτοβολταϊκών πλαισίων.
32. Η εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών πλαισίων να προσαρμόζεται στο φυσικό ανάγλυφο της περιοχής.
33. Να μην τοποθετηθούν πλαίσια, ή άλλα στοιχεία του έργου, πάνω στα πρανή και τις περιοχές που παρουσιάζουν έντονες κλίσεις (επισυνάπτεται σχετικά: Χάρτης 1), και να μην γίνουν εργασίες αλλοίωσης του φυσικού ανάγλυφου της περιοχής. Ο όρος είναι ουσιώδης.
34. Η θαμνώδης βλάστηση που παρατηρείται πάνω στα πρανή να μην αφαιρεθεί. Ο όρος είναι ουσιώδης.
35. Οι πάσσαλοι στερέωσης των πλαισίων να στερεωθούν στο έδαφος με τη μέθοδο της πασσαλόμπτυξης, ώστε να αποφευχθεί η μη αναγκαία χρήση μπετόν.
36. Οι τεχνικές προδιαγραφές για την εγκατάσταση του έργου να είναι σύμφωνες με τον οδηγό «Κατευθυντήριων γραμμών για τη διπλή χρήση γεωργικής γης με καλλιέργεια και φωτοβολταϊκά πλαίσια» του Τμήματος Γεωργίας, που βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος στη διεύθυνση:
<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/E5465AE94FFB2C80C225856F002AF890?OpenDocument>
37. Η περίφραξη, να μην στερεωθεί στο έδαφος με μπετόν. Να τοποθετηθεί ειδική περίφραξη, η οποία θα είναι φιλική προς το περιβάλλον, ώστε η πανίδα της περιοχής, να μπορεί να εισέρχεται και να εξέρχεται ελεύθερα. Ο όρος είναι ουσιώδης.
38. Να διασφαλισθεί η προσπέλαση του τοπικού σχηματισμού της Εθνικής Φρουράς που τάσσεται στον χώρο του έργου καθώς και στην περίμετρό του. Ο όρος είναι ουσιώδης.
39. Να γίνει φύτευση περιμετρικά του χώρου του έργου, καθ' όλο το μήκος του περιφραγμένου χώρου, τοπικών δένδρων ή/και θάμνων, κατά προτίμηση ξηρανθεκτικών.
40. Η επιλογή και η τοποθέτηση της περιμετρικής φύτευσης να γίνει με την σύμφωνη γνώμη του τοπικού σχηματισμού της Εθνικής Φρουράς, ώστε να μην επηρεαστούν τα αμυντικά έργα που βρίσκονται στα τεμάχια του έργου. Ο όρος είναι ουσιώδης.
41. Να σταματήσουν οι εργασίες και να ενημερωθεί άμεσα το Τμήμα Αρχαιοτήτων σε περίπτωση που εντοπιστούν αρχαία κατάλοιπα κατά τις κατασκευαστικές εργασίες, για να γίνει η απαιτούμενη έρευνα από την αρμόδια αρχή. Ο όρος είναι ουσιώδης.
42. Να διασφαλιστεί ζώνης προστασίας πλάτους 10 μέτρων από το όριο της εγγεγραμμένης κοίτης του ποταμού Γυαλιά. Ο όρος είναι ουσιώδης.

43. Να διασφαλιστεί ζώνη προστασίας πλάτους 3 μ. από το όριο της εγγεγραμμένης κοιτής του υδατορέματος. Ο όρος είναι ουσιώδης.
44. Να μη γίνει συμπίεση του εδάφους, ώστε να περιοριστεί ο κίνδυνος πλημμύρας και υδατικής διάβρωσης.
45. Να διατηρηθεί το πηγάδι που εντοπίζεται εντός των τεμαχίων του έργου. Ο όρος είναι ουσιώδης.
46. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων.
47. Ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να αποκαταστήσει τον περιβάλλοντα χώρο μετά την εκτέλεση των κατασκευαστικών έργων.
48. Η σύνδεση του έργου με το δίκτυο της ΑΗΚ να γίνει υπόγεια κατά μήκος του υφιστάμενου δρόμου. Ο όρος είναι ουσιώδης.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο λειτουργίας του έργου:

49. Απαγορεύεται η απόρριψη, εναπόθεση ή διάθεση στο έδαφος ή/και το υπέδαφος ή στα επιφανειακά, υπόγεια ή παράκτια νερά οποιασδήποτε ουσίας, η οποία ρυπαίνει ή τείνει να ρυπάνει τα νερά και το έδαφος σύμφωνα με τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμους του 2002 μέχρι 2013, εκτός εάν η απόρριψη γίνεται σύμφωνα με Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων που παραχωρείται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
50. Τα στερεά ή/και επικίνδυνα απόβλητα από τις διάφορες εργασίες συντήρησης του εξοπλισμού και από το προσωπικό, (μεταχειρισμένα μηχανέλαια, λιπαντικά, υπολείμματα και συσκευασίες υλικών βαφής και συντηρητικών, χρώματα, διαλύτες, ρυπασμένα προσροφητικά υλικά που θα προκύπτουν από τις εργασίες συντήρησης των μηχανημάτων ή από τυχόν διαρροές κ.α.) να αποθηκεύονται προσωρινά, σε κατάλληλα στεγανά δοχεία που να διατηρούνται σε καλή κατάσταση και να μην παρουσιάζουν διαρροές, σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο εντός των ορίων της ανάπτυξης, στον οποίο θα υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση και σχετική σήμανση, με αδιαπέραστες επιφάνειες και προστατευμένοι από τις καιρικές συνθήκες. Στη συνέχεια να παραδίδονται χωρίς καθυστέρηση σε αδειοδοτημένους συλλέκτες για μετέπειτα διάθεση σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022.
51. Οποιαδήποτε άλλα απόβλητα που προκύπτουν από τη λειτουργία και συντήρηση του εξοπλισμού, ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να τα παραδίδει σε αδειοδοτημένο διαχειριστή σύμφωνα επίσης, με τους Περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 και 2022.
52. Τα απόβλητα συσκευασίας που θα προκύπτουν να συλλέγονται, να διαχωρίζονται και να αποθηκεύονται προσωρινά με τρόπο που να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον. Τα εν λόγω απόβλητα να παραδίδονται σε αδειοδοτημένες μονάδες διαχείρισης σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022.
53. Τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού που ενδέχεται να προκύπτουν, να παραδίδονται σε αδειοδοτημένους φορείς διαχείρισης σύμφωνα με τους Περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022 και να ακολουθούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων (Απόβλητα Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού) Κανονισμών του 2015 (Κ.Δ.Π. 73/2015) [ιστοσελίδα Τμήματος Περιβάλλοντος – www.moa.gov.cy/environment, στη διαδρομή Διεθνείς

Συμβάσεις, Ευρωπαϊκό κεκτημένο, Εθνική Νομοθεσία/ Εθνική Νομοθεσία/ Διαχείριση Αποβλήτων].

54. Να γίνει κατάλληλη σήμανση για πιθανό κίνδυνο ηλεκτροπληξίας και να απαγορεύεται η είσοδος στον χώρο του έργου σε οποιοδήποτε μη εξουσιοδοτημένο άτομο.
55. Να υπάρχει ετοιμότητα εκ μέρους του κύριου του έργου, ο οποίος σε συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία να λάβει τα κατάλληλα μέτρα (π.χ. αποψίλωση ξηράς βλάστησης κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης υποδομής αντικεραυνικής προστασίας, και να προμηθευτεί τον απαιτούμενο πυροσβεστικό εξοπλισμό (πυροσβεστήρες κ.λπ.) για αντιμετώπιση πυρκαγιάς, έκρηξης και άλλων έκτακτων περιστατικών που θα επηρεάσουν το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον.
56. Εφόσον γίνεται υγρός καθαρισμός των φωτοβολταϊκών πλαισίων, τότε να χρησιμοποιείται πιστικό σύστημα νερού χαμηλής κατανάλωσης.
57. Συστήνεται όπως τα προϊόντα που σχετίζονται με την ενέργεια (λαμπτήρες, θερμαντήρες χώρου, θερμαντήρες νερού και άλλος ηλεκτρικός και ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός) είναι υψηλής ενεργειακής απόδοσης και θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις πρόνοιες του περί του Καθορισμού των Απαιτήσεων Οικολογικού Σχεδιασμού των Συνδεδεμένων με την Ενέργεια Προϊόντων Νόμου του 2011 (Αρ. 17(Ι)/2011) [ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ενέργειας – www.mcit.gov.cy/mcit/energyse.nsf, στη διαδρομή Νομοθεσία/Νόμοι/Προϊόντα και Περιβάλλον/Οικολογικός Σχεδιασμός] και των σχετικών Κανονισμών που εκδίδονται δυνάμει της Οδηγίας 2009/125/ΕΚ για τις ελάχιστες απαιτήσεις σχεδιασμού που πρέπει να πληρούν τα προϊόντα που συνδέονται με την ενέργεια πριν αυτά διατεθούν στην αγορά ή τεθούν σε λειτουργία. Κατάλογος των Κανονισμών βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ενέργειας [στη διαδρομή Τομείς Πολιτικής/Προϊόντα και Περιβάλλον/Προϊόντα που Συνδέονται με την Ενέργεια/Οικολογικός Σχεδιασμός].
58. Να εφαρμόζεται ο Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (ΚΔΠ 263/2007).
59. Η καταπολέμηση των ζιζανίων να γίνεται με μηχανικά μέσα. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, να γίνεται χρήση ζιζανιοκτόνων τα οποία να συμμορφώνονται με τις πρόνοιες του περί Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων Νόμου του 2011, καθώς και με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΚΔΠ 93/2018).
60. Να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων κατά τη λειτουργία του έργου.
61. Για τις υγειονομικές ανάγκες του προσωπικού κατά τη λειτουργία του έργου να τοποθετηθούν χημικές τουαλέτες εντός των χώρων των τεμαχίων του έργου. Τα υγρά απόβλητα από τις χημικές τουαλέτες να παραδίδονται σε αδειοδοτημένους φορείς συλλογής και μεταφοράς, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο αποξήλωσης του έργου:

62. Η αποξήλωση του έργου να γίνεται με βάση το εκάστοτε ισχύον νομικό πλαίσιο.
63. Ο κύριος του έργου υποχρεούται με τον τερματισμό της λειτουργίας του να διασφαλίσει ότι θα αποκαταστήσει:

- i. Κάθε ζημιά που ενδεχομένως έχει προκληθεί στο περιβάλλον από τη λειτουργία το υς.
- ii. Το φυσικό περιβάλλον με τη διαμόρφωση και ένταξη του χώρου των εγκαταστάσεων στο περιβάλλον ώστε να επιτυγχάνεται η αναβάθμιση διατήρηση του τοπίου. Αυτό θα επιτευχθεί με την υποβολή κατάλληλων σχεδίων με την πάροδο του χρόνου προς την Περιβαλλοντική Αρχή.
- iii. Κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2016, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.

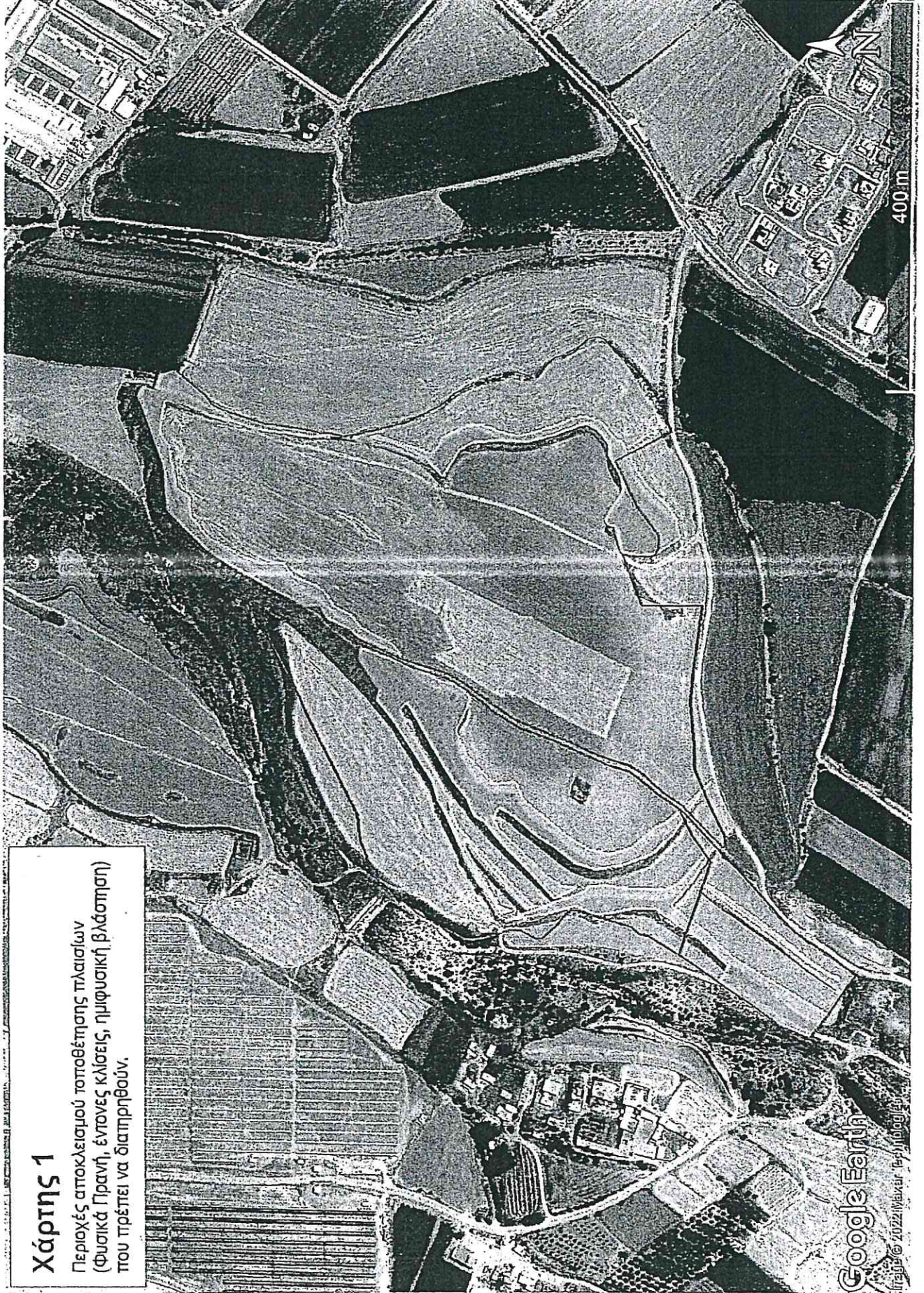
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ, 2022

Χάρτης 1

Περιοχές αποκλεισμού τοποθέτησης πλασιών
(Φυσικά Πρανή, έντονος κλίσεις, ημιφυσική βλάστηση)
που πρέπει να διατηρηθούν.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
1412 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρ. Φακ.: 05.33.005
Αρ. Τηλ.: 22464077
Αρ. Φαξ: 22305494
Ηλ. Ταχ.: soilwater@da.moa.gov.cy

25 Αυγούστου 2020

Κύριο
Πάρη Φωκαΐδη
ΤΘ 22101
1517 Λευκωσία

Θέμα: Προκαταρκτικές Απόψεις – Αδειοδότηση Φ/ Β Πάρκου

Έχω οδηγίες να αναφερθώ στο πιο πάνω θέμα και σε συνέχεια της ταυτάριθμης επιστολής μου με ημερ. 31/1/2020, μετά από επανεξέταση του αιτήματός σας για την αδειοδότηση Φωτοβολταϊκού Πάρκου ισχύος 13,99ΜWp, στην Κοινότητα Ποταμιά σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

Το προτεινόμενο φωτοβολταϊκό πάρκου για το οποίο κάνει αναφορά στην αίτηση της η Εταιρεία Royal Valley Holdings Ltd αφορά την εφαρμογή της τεχνολογίας Agrivoltaics (αγροβολταϊκά ή αγροφωτοβολταϊκά) και την από κοινού ανάπτυξη στα τεμάχια με αρ. 224 και 225 του Φ/Σχ. 31/41 και στο τεμάχιο με αρ. 570 του Φ/Σχ. 31/49 στην Κοινότητα Ποταμιάς της υποδομής τόσο για την ηλιακή φωτοβολταϊκή ενέργεια όσο και για τη γεωργία, δηλαδή την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πλαισίων σε ύψος 3 μέχρι 5 μέτρων από το έδαφος και την εκμετάλλευση του χώρου κάτω από τα πλαίσια για την καλλιέργεια φυτών.

Παρόλο με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού πάρκου σε γεωργική γη υπάρχει ο κίνδυνος σπατάλης γεωργικής γη εν τούτοις το Υπουργείο Γεωργίας κρίνει ότι θα πρέπει να αξιοποιηθούν νέες προτάσεις που θα βοηθήσουν ταυτόχρονα τη διατήρηση της γεωργικής αξιοποίησης και την αύξηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω το Τμήμα Γεωργίας συνηγορεί στην εξασφάλιση των απαραίτητων αδειών για εγκατάσταση του εν λόγω έργου σε τεμάχια γεωργικής γης στην Κοινότητα Ποταμιάς νοουμένου ότι θα τηρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Το έργο θα προωθηθεί κατ' εξαίρεση και ως πιλοτική εφαρμογή της μεθοδολογίας αγροφωτοβολταϊκού και δεν θα αποτελέσει προηγούμενο για άλλα παρόμοια έργα,

2. Το έργο που θα περιλαμβάνει εντατική καλλιέργεια κυρίως αρωματικών φυτών θα παρακολουθείται από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας στα πλαίσια των γεωργικών εφαρμογών και η διαχειρίστρια εταιρεία με το γεωργό που θα αξιοποιήσει τα τεμάχια γης θα πρέπει να παρέχουν στις κρατικές υπηρεσίες τυχόν δεδομένα που θα ζητηθούν.
3. Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του έργου η γεωργική γη που θα καταλαμβάνει το αγροφωτοβολταϊκό πάρκο θα πρέπει να αξιοποιείται εντατικά και σε περίπτωση όπου διαπιστωθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα αδικαιολόγητη παύση της γεωργικής αξιοποίησης τότε θα ζητηθεί ο τερματισμός λειτουργίας του αγροφωτοβολταϊκού πάρκου. Ο όρος αυτός θα ζητηθεί όπως συμπεριληφθεί ως ουσιώδης όρος τόσο στην περιβαλλοντική όσο και στην πολεοδομική άδεια.

Σημειώνεται ότι αποτελεί υποχρέωση της υπό αναφορά εταιρείας να πληροφορήσει και να τηρεί ενήμερα τα εμπλεκόμενα τιμήματα για τα διάφορα στάδια ανάπτυξης του έργου.

(Αβραάμ Αβραάμ)
για Διευθύντρια

Κοιν. : - Έπαρχο Λευκωσίας
- Διευθύντρια Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών
- Επαρχιακή Γεωργική Λειτουργό Λευκωσίας

ΑΑ/ΑΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ,
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
1516 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρ. Φακ.: 8.04.03.01
Αρ. Τηλ.: 22865889
Αρ. Φαξ.: 22303148

15 Απριλίου, 2022

Κύριο Πάρη Φωκαΐδη
Frederick University
Τηλ.: 99793207
Email: paris.fokaides@gmail.com

Αγαπητέ κύριε Φωκαΐδη,

ΘΕΜΑ: ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΔΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ 13.99 MWp ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, Φ/ΣΧ 31/41W2, ΤΕΜ. 225, Φ/ΣΧ 31/41, ΤΕΜ. 224 ΚΑΙ Φ/ΣΧ 31/49 ΤΕΜ. 570

Αναφέρομαι στην επιστολή σας ημερομηνίας 29 Ιανουαρίου 2020 σχετικά με το πιο πάνω θέμα και σας πληροφορώ ότι το Τμήμα Αρχαιοτήτων δεν φέρει ένσταση στην έγκριση της εν λόγω άδειας, καθώς δεν υπάρχουν εντοπισμένες αρχαιότητες στο υπό αναφορά τεμάχιο, ούτε σε τεμάχια σε γειτνίαση με αυτό με τους πιο κάτω όρους:

1. Επειδή η υπό αναφορά ανάπτυξη καλύπτει μεγάλη έκταση, η οποία θα είναι ορατή από το ασκητήριο του Αγίου Σωζομένου, στα βόρεια, και την Αγρέπαυλη της Ποταμιάς, στα νότια, θα πρέπει να δεντροφυτευτεί μέρος της βόρειας πλευράς και μεγάλο τμήμα της νότιας πλευράς της ανάπτυξης με διπλή σειρά αλληλεπικαλυπτόμενων δέντρων της περιοχής ως το συνημμένο σχέδιο (πράσινο χρώμα). Το είδος και το ύψος τους θα πρέπει να αναιρεί την οπτική οχληρία που θα δημιουργεί το φωτοβολταϊκό πάρκο προς τους δύο προαναφερθέντες χώρους.
2. Θα εξαιρεθεί από την έκταση που προτείνετε για την ανάπτυξη το τμήμα που σημειώνεται με κόκκινη διαγράμμιση στο συνημμένο σχέδιο.
3. Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων στη διάρκεια οποιωνδήποτε χωματουργικών εργασιών κατά την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου, οι εργασίες σε εκείνο το σημείο θα διακοπούν άμεσα και θα ειδοποιηθεί το Τμήμα Αρχαιοτήτων για να προβεί στη δέουσα αρχαιολογική έρευνα, που θα διενεργηθεί σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Αρχαιοτήτων Νόμου. Σε τέτοια περίπτωση, ο αιτητής θα πρέπει να παρέχει στο Τμήμα Αρχαιοτήτων κάθε τεχνική ή άλλη διευκόλυνση για την έρευνα.

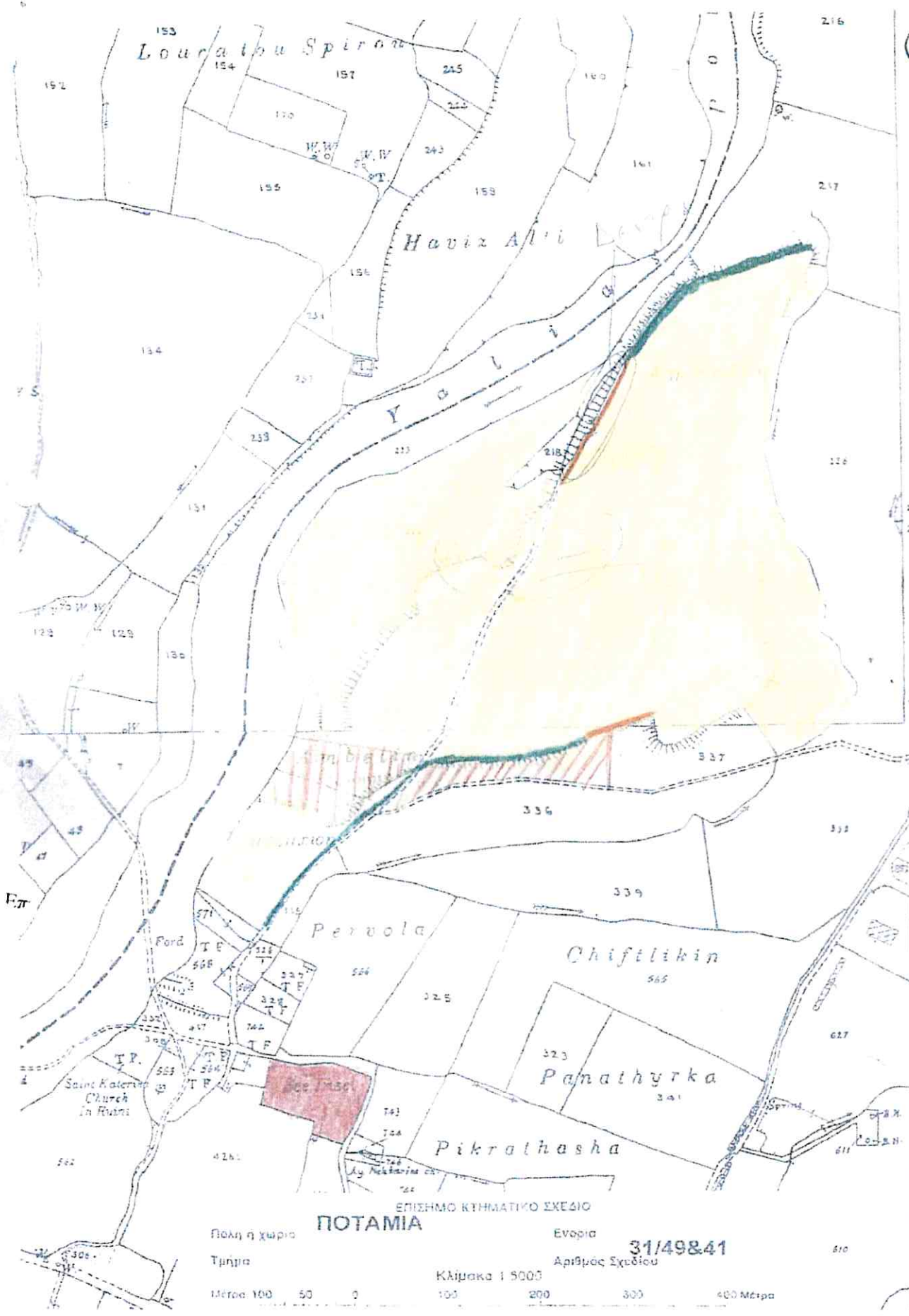
4. Η διαχείριση των αρχαιοτήτων που τυχόν θα ανευρεθούν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Με εκτίμηση.

Η Σολομίδου-Ιερωνυμίδου

Δρ Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου
Διευθύντρια
Τμήματος Αρχαιοτήτων

1
P56

ΠΟΤΑΜΙΑ ΣΧΕΔΙΟ

Το Ρι
Το Ρι

ΕΠΙΣΗΜΟ ΚΤΗΜΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΠΟΤΑΜΙΑ

Πολη ή χωριο
Τηληρα
Μετρος 100 50 0

Ενορια
Αριθμος Σχεδιου
31/49841

Κλιμακα 1 5000
0 100 200 300 400 Μετρα

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ,
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ

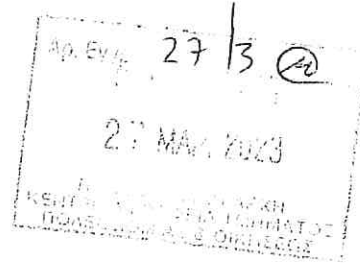
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
1516 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρ. Φακ.: 8.04.03.01
Αρ. Τηλ.: 22865889
Αρ. Φαξ.: 22303148

23 Μαρτίου, 2023

ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ

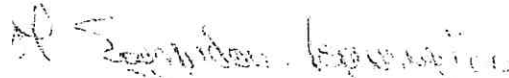
Διευθυντή
Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως
(Υπόψη κας Θάλειας Βούρκου)
Email: tvourkou@trh.moi.gov.cy

ΘΕΜΑ: ΑΙΤΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ
ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΑΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑΣ, ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ,
Φ/ΣΧ 31/41, ΤΕΜ. 224, ΤΕΜ. 225 ΚΑΙ Φ/ΣΧ 31/49 ΤΕΜ. 570
(ΛΕΥ/1722/2020 ΚΑΙ ΛΕΥ 1739/2020)

Αναφέρομαι στην επιστολή σας ημερομηνίας 23 Ιανουαρίου 2023 σχετικά με το πιο πάνω θέμα και σας πληροφορώ, ότι λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις ενστάσεις της Εθνικής Φρουράς σχετικά με τον όρο της δενδροφύτευσης στο βόρειο και βορειοδυτικό σύνορο του τεμαχίου 225 (σημειώνεται στο συνημμένο σχέδιο με κόκκινο χρώμα), την οποία θέσαμε σε προηγούμενη ταυτάριθμη επιστολή μας ημερομηνίας 15 Απριλίου 2022, και δεδομένου ότι αφορά μόνο θέματα οπτικής οχληρίας και δεν επηρεάζει την ασφάλεια του Αρχαίου Μνημείου ο όρος αυτός αποσύρεται.

Νοείται ότι ο όρος για τη δενδροφύτευση στα νότια όρια της προτεινόμενης ανάπτυξης (σημειώνεται στο συνημμένο σχέδιο με πράσινο χρώμα) θα τηρηθεί από τον αιτητή.

Δρ. Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου
Διευθύντρια
Τμήματος Αρχαιοτήτων

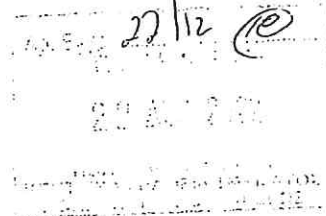
/ΦΧ
/8040301 Ποταμιά

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ

Αρ. Φακ.: 2.10.10/29
Αρ. Τηλ.: 22807777
Αρ. Φαξ: 22813377
e-mail: icharalambous@mod.gov.cy

16 Δεκεμβρίου 2022

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΗΣΕΩΣ
1454 Λευκωσία
Φδι κ. Θάλειας Βούρκου

Θέμα: Αίτηση για Πολεοδομική άδεια ΛΕΥ 1722/2020 και 1739/2020 Φωτοβολταϊκού Πάρκου συνολικής ισχύος 13,99 MW στα τεμάχια 224, 225, Φ/Σχ. 31/41 και στο τεμάχιο 570, Φ/Σχ. 31/49, στην Κοινότητα Ποταμιάς, της Επαρχίας Λευκωσίας

Έχω οδηγίες να αναφερθώ στην επιστολή σας με αρ. φακ. ΛΕΥ/1722/2020 και ΛΕΥ/1739/2020, ημερομηνίας 17/10/2022 σχετικά με το πιο πάνω θέμα και να σας πληροφορήσω ότι το αίτημα δύναται να ικανοποιηθεί, αφού δεν επηρεάζονται τα επιχειρησιακά σχέδια της Εθνικής Φρουράς στην περιοχή και δεν υπάρχει αντένδειξη για την εγκατάσταση μόνιμου αποθηκευτικού χώρου ενέργειας και αναβάθμισης του υφιστάμενου αγροτικού δρόμου, υπό της πιο κάτω προϋποθέσεις:

α. Να κατασκευαστούν πέραν των δύο εισόδων στο φωτοβολταϊκό πάρκο, για τις οποίες να εξασφαλισθεί μόνιμο δικαίωμα πρόσβασης της Εθνικής Φρουράς.

β. Να μην εγκατασταθούν πλαίσια φωτοβολταϊκών σε σημεία που επηρεάζουν το πεδίο βολής των οπλικών συστημάτων και τα οποία θα υποδειχθούν από αρμόδιο επιτελή του Σχηματισμού.

γ. Να μην απαξιωθεί και/ή καταστραφεί κανένα αμυντικό έργο στα εξεταζόμενα τεμάχια.

2. Επισημαίνεται ότι, η αναφορά στην επιστολή του μελετητή για τους όρους του Τμήματος Αρχαιοτήτων, που αφορούν σε δένδροφύτευση στο βόρειο και βορειοδυτικό σύνορο του τεμαχίου 225 επηρεάζουν την επιχειρησιακή σχεδίαση της Εθνικής Φρουράς και δεν είναι αποδεκτοί.

3. Κρίνεται αναγκαίο όπως σε κάθε περίπτωση υπάρχει συντονισμός μεταξύ του υπεύθυνου του έργου και του εκπροσώπου του Σχηματισμού (τηλ. 24422630).

4. Επίσης, κρίνεται αναγκαία η γνωστοποίηση των όρων, που τυχών έχουν τεθεί από άλλους διαβουλευτές, προκειμένου να επανεξεταστούν με τους αντίστοιχους του ΓΕΕΦ.

5. Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιοσδήποτε διευκρινίσεις.

(Ιωάννης Χαραλάμπους)
Για Γενικό Διευθυντή

ΚΟΙΝ.: ΓΕΕΦ/ΔΙΔΜ/5γ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑ ΑΒΡΑΑΜΙΔΗ 18,
2024 ΣΤΡΟΒΟΛΟΣ

Αρ. Φακ.: 05.33.001
Κωδ. Μηχανογρ.: 16188
Αρ. Τηλ.: 22879189/22879191
Αρ. Φαξ: 22429178
Ηλεκτρ. Διεύθυνση: dlionic@dli.mlsi.gov.cy
Ιστοσελίδα: www.mlsi.gov.cy/dli

18/11 20

02.11.2022

Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας & Οικήσεως,
Τ.Θ. 24401,
1705 Λευκωσία

Αίτηση για Νέο υποστατικό - Πολεοδομική Άδεια
Αιτούμενη χρήση: Φωτοβολταϊκό Πάρκο
Αιτητής: Έλενα Χριστοδούλου Λιασίδου για ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD
Αρ. Αίτησης: ΛΕΥ/01722/2020 και ΛΕΥ/01739/2020
Τόπος Ανέγερσης: Αρ. Τεμ.: 225 - Φ./Σχ.: 31/41
Περιοχή: Ποταμιά, Επαρχία Λευκωσίας

Αναφέρομαι στις επιστολές σας με αρ. φακ. ΛΕΥ/01722/2020 και ΛΕΥ/01739/2020 ημερ. 19.10.2022, σχετικά με τις απόψεις του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας για το πιο πάνω θέμα και παρακαλώ όπως σε περίπτωση που χορηγήσετε στον αιτητή την αιτούμενη άδεια συμπεριλάβετε τους όρους που επισυνάπτονται ως Παράρτημα με βάση τις πρόνοιες της Νομοθεσίας για Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία.

Όσον αφορά τα θέματα ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, επισημαίνεται ότι, η αρμοδιότητα για τα θέματα αυτά μεταφέρθηκε από το ΤΕΕ στο Τμήμα Περιβάλλοντος στις 4.10.2021. Συνεπώς για τα εν λόγω θέματα μπορείτε να αποταθείτε στο Τμήμα αυτό.

Τα σχέδια και άλλα σχετικά έγγραφα που λήφθηκαν μαζί με την εν λόγω αίτηση, σας επιστρέφονται συνημμένα.

Για οποιοδήποτε πρόσθετες πληροφορίες ή διευκρινίσεις μπορείτε να επικοινωνείτε με την Ανώτερο Επιθεωρητή Εργασίας κα Ειρήνη Χρυσού στα τηλ. 22879189/22879191.

(Χρύσανθος Νικολάου)

Προϊστάμενος Επαρχιακού Γραφείου
Επιθεώρησης Εργασίας Λευκωσίας

Αίτηση για Νέο υποστατικό - Πολεοδομική Άδεια
Αιτούμενη χρήση: Φωτοβολταϊκό Πάρκο
Αιτητής: Έλενα Χριστοδούλου Λιασίδου για ROYAL VALLEY HOLDINGS LTD
Αρ. Αίτησης: ΛΕΥ/01722/2020 και ΛΕΥ/01739/2020
Τόπος Ανέγερσης: Αρ. Τεμ.: 225 - Φ./Σχ.: 31/41
Περιοχή: Ποταμιά, Επαρχία Λευκωσίας

ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ
ΥΠΟΣΤΑΤΙΚΑ

Η ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Προκαταρκτική Σημείωση: Το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας επιφυλάσσει να επιβάλει επιπρόσθετους όρους που αφορούν την ειδική χρήση του υποστατικού ή σε περίπτωση που εγκατασταθούν σε αυτό μηχανήματα ή άλλος εξοπλισμός.

Οι πιο κάτω όροι τίθενται από το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, σύμφωνα με τους περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμους του 1996 έως 2020 και τους σχετικούς Κανονισμούς που εκδόθηκαν με βάση τους νόμους αυτούς καθώς και τον περί Πετρελαιοειδών Νόμο (Κεφ.272) και τους Κανονισμούς που εκδόθηκαν κάτω από τον Νόμο αυτό και αφορούν τις εγκαταστάσεις υγραερίου και την αποθήκευση υγρών πετρελαιοειδών.

Οι όροι 1 - 18 αναφέρονται ειδικότερα στις διατάξεις των περί Ασφάλειας και Υγείας (Ελάχιστες Προδιαγραφές για Προσωρινά ή Κινητά Εργοτάξια) Κανονισμών του 2015 (Κ.Δ.Π.410/2015) και αφορούν τις κατασκευαστικές εργασίες (αρχικές και μεταγενέστερες καθόλη τη διάρκεια της ζωής του υποστατικού / κτηριακών εγκαταστάσεων).

Οι όροι 19 - 35 αναφέρονται κυρίως στις διατάξεις των περί Ελάχιστων Προδιαγραφών Ασφάλειας και Υγείας στους Χώρους Εργασίας Κανονισμών του 2002 και 2004 (Κ.Δ.Π.174/2002 και Κ.Δ.Π.494/2004) καθώς και σε άλλες σχετικές διατάξεις της Νομοθεσίας.

Η συμμόρφωση με τους πιο κάτω όρους αποτελεί υποχρέωση των ιδιοκτητών ή και των μελετητών της ανάπτυξης καθώς και των κατόχων των υποστατικών σε σχέση με την εξέταση της παρούσας αίτησης και θα ελεγχθεί τόσο κατά το στάδιο της εξέτασης τυχόν αίτησης που θα υποβάλετε για σκοπούς έκδοσης Πιστοποιητικού Έγκρισης, όσο και σε μελλοντικές επιθεωρήσεις που θα διεξάγονται από Επιθεωρητές του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας.

1. Συντονιστές Ασφάλειας και Υγείας (A&Y)

1.1. Συντονιστής A&Y Μελέτης¹

Πριν από την έκδοση της αιτούμενης άδειας (Πολεοδομικής Άδειας ή/και Άδειας Οικοδομής), να υποβληθεί στην αρμόδια αρχή έκδοσης της αιτούμενης άδειας, το συμφωνητικό έγγραφο ορισμού του Συντονιστή για τα θέματα Ασφάλειας και Υγείας κατά την εκπόνηση της μελέτης του έργου (Συντονιστής A&Y Μελέτης).

Πριν από την έναρξη της μελέτης του έργου ορίζεται Συντονιστής A&Y Μελέτης ο οποίος θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να συντονίσει την εφαρμογή, από τους μελετητές του έργου, των αρχών πρόληψης σε θέματα ασφάλειας και υγείας στα στάδια σύλληψης, επεξεργασίας και εκπόνησης της μελέτης και να καταρτίσει ή να αναθέσει την κατάρτιση του Σχεδίου Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ) καθώς και την κατάρτιση και αναπροσαρμογή του Φάκελου Ασφάλειας και Υγείας (ΦΑΥ). Ο Συντονιστής A&Y Μελέτης ορίζεται με γραπτή συμφωνία από τον κύριο του έργου ή τον μελετητή ολόκληρου του έργου, κατέχει τα απαιτούμενα προσόντα και εκτελεί τα καθήκοντα που καθορίζονται

¹ Ισχύει για αναπτύξεις όπου προβλέπεται ή θα εκτελεστούν εργασίες από περισσότερους του ενός εργολάβου ή υπεργολάβου ή όπου απαιτείται εκ των Προτέρων Γνωστοποίηση.

στη σχετική νομοθεσία. Σε κάθε περίπτωση ο κύριος του έργου διασφαλίζει τον ορισμό του Συντονιστή.

Ο Συντονιστής Α&Υ Μελέτης πρέπει να διαθέτει επαρκή μέσα και πόρους για τη διαχείριση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας σε σχέση με την εκπόνηση της μελέτης, το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και την προετοιμασία της εκτέλεσης του έργου.

1.2. Συντονιστής Α&Υ Εκτέλεσης²

Πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου, πρέπει να οριστεί Συντονιστής για τα θέματα ασφάλειας και υγείας κατά την εκτέλεση του έργου (Συντονιστής Α&Υ Εκτέλεσης), ο οποίος θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να συντονίζει την εφαρμογή των αρχών πρόληψης και του ΣΑΥ από τους εργολάβους και υπεργολάβους καθώς και τη συνεργασία μεταξύ των εργολάβων και υπεργολάβων κατά την εκτέλεση των εργασιών. Επίσης, πρέπει να αναπροσαρμόζει το ΣΑΥ και ΦΑΥ σε συνεργασία με τον Συντονιστή Μελέτης, όπου αυτό απαιτείται.

Ο Συντονιστής Α&Υ Εκτέλεσης ορίζεται, με **γραφπή συμφωνία**, από τον εργολάβο ολόκληρου του έργου ή από τον κύριο του έργου, όταν δεν υπάρχει εργολάβος ολόκληρου του έργου, κατέχει τα απαιτούμενα προσόντα και εκτελεί τα καθήκοντα που καθορίζονται στους πιο πάνω Κανονισμούς. Σε κάθε περίπτωση ο κύριος του έργου διασφαλίζει τον ορισμό του Συντονιστή Α&Υ.

Για εργοτάξια έργων Πρώτης Τάξης, σύμφωνα με τις διατάξεις των περί Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων Νόμων του 2001 έως 2013, πρέπει να οριστεί Συντονιστής Α&Υ Εκτέλεσης σε πλήρη απασχόληση.

Ο Συντονιστής Α&Υ Εκτέλεσης πρέπει να διαθέτει τα απαιτούμενα μέσα και την αρμοδιότητα για την εκτέλεση των καθηκόντων του χωρίς να επηρεάζεται από ενδεχόμενες συγκρούσεις συμφερόντων.

2. Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ)

Πριν από την έκδοση της αιτούμενης άδειας (Άδειας Οικοδομής), να υποβληθεί στην αρμόδια αρχή έκδοσης της αιτούμενης άδειας **Βεβαίωση** ότι ετοιμάστηκε το Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ) κατά την εκπόνηση της μελέτης του έργου.

Στο στάδιο της μελέτης του έργου, πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου, **πρέπει να εκπονηθεί** κατάλληλο ΣΑΥ το οποίο αναφέρεται στις εργασίες εκτέλεσης του έργου. Το ΣΑΥ εκπονείται από τον Συντονιστή Α&Υ Μελέτης ή στην περίπτωση που δεν απαιτείται Συντονιστής Α&Υ Μελέτης από τον Μελετητή του έργου.

Το ΣΑΥ πρέπει να **αναπροσαρμόζεται** ανάλογα με την εξέλιξη των εργασιών και τις αλλαγές που επέρχονται πριν από την έναρξη και καθόλη τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών. Η αναπροσαρμογή του ΣΑΥ γίνεται από τον Συντονιστή Α&Υ Μελέτης πριν από την έναρξη της εκτέλεσης του έργου και στη συνέχεια από τον Συντονιστή Α&Υ Εκτέλεσης, καθόλη τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών σε συνεργασία με το Συντονιστή Α&Υ Μελέτης.

Το **περιεχόμενο του ΣΑΥ** καθορίζεται στη σχετική νομοθεσία. Στο ΣΑΥ πρέπει να καθορίζονται, μεταξύ άλλων, με βάση τις γραπτές εκτιμήσεις των κινδύνων και λαμβανομένου υπόψη του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης του έργου, τα ειδικά μέτρα για τις εργασίες που προγραμματίζονται ή/και αναμένονται να πραγματοποιηθούν. Τα ειδικά μέτρα περιλαμβάνουν τις μεθόδους εργασίας, τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα και άλλες διευθετήσεις για τη διαχείριση και αντιμετώπιση των κινδύνων που ενέχονται στις διάφορες φάσεις, δραστηριότητες και θέσεις εργασίας εκτέλεσης του έργου για την προστασία των προσώπων στην εργασία ή/και άλλων προσώπων που τυχόν να επηρεαστούν. Επίσης, πρέπει να περιλαμβάνει τους κανόνες που θα εφαρμόζονται στο εργοτάξιο και τις εργασίες για τις οποίες πρέπει να υποβάλλεται ασφαλής μέθοδος εργασίας ή και να εφαρμόζεται σύστημα γραπτής

² Ισχύει για αναπτύξεις όπου προβλέπεται ή θα εκτελεστούν εργασίες από περισσότερους του ενός εργολάβου ή υπεργολάβου ή όπου απαιτείται εκ των Προτέρων Γνωστοποίηση.

άδειας εργασίας καθώς και οι διαδικασίες έγκρισης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στους κινδύνους που προκύπτουν από την ταυτόχρονη διεξαγωγή των εργασιών.

Το ΣΑΥ δηλαδή τα απαιτούμενα προληπτικά και προστατευτικά μέτρα, περιλαμβανομένων ειδικών μελετών ή τα αποτελέσματα επισκοπήσεων, των ειδικών μέτρων, καθώς και άλλων διευθετήσεων για τη διαχείριση και για την αντιμετώπιση των κινδύνων, ενσωματώνονται στη μελέτη, τα κατασκευαστικά σχέδια, τις τεχνικές προδιαγραφές προκήρυξης, τους όρους και τις απαιτήσεις των συμβολαίων ανάθεσης του έργου.

3. Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (ΦΑΥ)

Στο στάδιο της μελέτης του έργου, πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου πρέπει να καταρτιστεί ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (ΦΑΥ) του έργου. Ο ΦΑΥ καταρτίζεται από τον Συντονιστή Α&Υ Μελέτης και όταν δεν απαιτείται ο ορισμός Συντονιστή Α&Υ Μελέτης από τον Μελετητή του έργου. Ο ΦΑΥ αναφέρεται στις μελλοντικές εργασίες καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του έργου.

Ο ΦΑΥ πρέπει να αναπροσαρμόζεται καθόλη τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου σε συνάρτηση με την εξέλιξη των εργασιών. Ο ΦΑΥ αναπροσαρμόζεται από τον Συντονιστή Α&Υ Μελέτης πριν από την έναρξη της εκτέλεσης του έργου και το Συντονιστή Α&Υ Εκτέλεσης κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών σε συνεργασία με τον Συντονιστή Μελέτης. Στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται ο ορισμός Συντονιστών Α&Υ Μελέτης ή Εκτέλεσης ο ΦΑΥ αναπροσαρμόζεται από τον εργολάβο, με τη συνεργασία και την εποπτεία του Μελετητή και του Επιβλέποντα του έργου. Η τελική αναπροσαρμογή του ΦΑΥ γίνεται μετά το πέρας των εργασιών εκτέλεσης του έργου, ώστε αυτός να περιέχει τα πραγματικά στοιχεία του έργου, έτσι, όπως αυτό κατασκευάστηκε.

Ο ΦΑΥ καταρτίζεται σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του έργου και περιλαμβάνει τα πραγματικά στοιχεία του έργου όπως αυτό εκτελέστηκε. Πρέπει να περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα ενημερωμένα σχέδια του έργου όπως αυτό έχει κατασκευαστεί, πληροφορίες και χρήσιμα στοιχεία σε θέματα ασφάλειας και υγείας, τους προβλεπόμενους κινδύνους που έχουν σχέση με τις εργασίες τακτικής ή έκτακτης συντήρησης ή άλλες μεταγενέστερες εργασίες καθ' όλη τη μελλοντική ζωή του έργου, καθώς και τις μεθόδους εργασίας και τα διαθέσιμα μέσα για την ασφαλή εκτέλεση των εργασιών αυτών.

Ο ΦΑΥ αναπροσαρμόζεται μετά το πέρας των εργασιών και παραδίδεται στον κύριο του έργου με μέριμνα του Συντονιστή Μελέτης ή/και του Μελετητή ή/και του Επιβλέποντα του έργου, εντός τριών μηνών μετά την παράδοση του έργου προς χρήση.

4. Διευθετήσεις για συντήρηση των δομικών στοιχείων των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού

Πρέπει να προβλεφθούν επαρκείς διευθετήσεις και μέτρα, περιλαμβανομένων ασφαλών προσβάσεων και θέσεων εργασίας, καθώς και παροχής του απαραίτητου εξοπλισμού και διευκολύνσεων, για την τακτική και έκτακτη συντήρηση των δομικών στοιχείων, των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού της ανάπτυξης, περιλαμβανομένων μεταξύ άλλων της συντήρησης των όψεων, της οροφής ή/και στέγης, του καθαρισμού των υαλοπινάκων, της συντήρησης των ανελκυστήρων και των συσκευών κλιματισμού. Οι διευθετήσεις και τα μέτρα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν την πρόβλεψη και εγκατάσταση καταλλήλων κλιμάκων, εξεδρών εργασίας και κιγκλιδωμάτων, την εγκατάσταση κατάλληλων αγκυρίων ή μηχανισμών στήριξης εξοπλισμού ασφαλείας, καθώς και την εγκατάσταση καταλλήλων ρευματοδοτών για την εκτέλεση των εν λόγω εργασιών.

Τα πιο πάνω μέτρα και διευθετήσεις πρέπει να ενσωματώνονται στο Φάκελο Ασφάλειας και Υγείας.

5. Ασφαλής Πρόσβαση και Θέση Εργασίας στην οροφή / στέγη

Επιπρόσθετα από τη γενικότητα του πιο πάνω όρου «Διευθετήσεις για συντήρηση των δομικών στοιχείων των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού» πρέπει να προβλεφθούν επαρκείς ειδικές διευθετήσεις και ειδικά μέτρα για την ασφαλή πρόσβαση και ασφαλή θέση εργασίας στην οροφή

/ στέγη, για μελλοντικές επισκευές και τακτική ή έκτακτη συντήρηση των δομικών στοιχείων και του εξοπλισμού που βρίσκεται στην οροφή του κτηρίου για την αποφυγή πτώσης από ύψος.

Οι διευθετήσεις και τα μέτρα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν κατάλληλο κλιμακοστάσιο πρόσβασης, ή κατάλληλη κάθετη σκάλα με δακτύλιο ασφαλείας, κιγκλίδωμα ή άλλο κατάλληλο εμπόδιο στα άκρα της οροφής / στέγης, κατάλληλα οριζόντια συστήματα για προστασία έναντι πτώσης (για πρόσδεση ζώνης ασφαλείας) (roof top horizontal Lifeline Systems for Fall Arrest) ή/και κατάλληλα και επαρκή αγκύρια / σημεία πρόσδεσης ζωνών ασφαλείας / στήριξης εξεδρών εργασίας.

Τα πιο πάνω μέτρα και διευθετήσεις πρέπει να ενσωματώνονται στο Φάκελο Ασφάλειας και Υγείας. Οι ασφαλείς προσβάσεις και οι ασφαλείς θέσεις εργασίας θα πρέπει να συντηρούνται κατάλληλα για να διατηρούνται σε ικανοποιητική κατάσταση από πλευράς ασφάλειας και υγείας.

6. Προσθήκες / Μετατροπές από αρχικό σχεδιασμό

Σε κάθε περίπτωση που θα εκτελεστούν εργασίες προσθηκών ή/και μετατροπών από τον αρχικό σχεδιασμό της ανάπτυξης, θα πρέπει να αναθεωρηθούν τα αρχιτεκτονικά σχέδια καθώς και άλλα σχέδια συστημάτων και εγκαταστάσεων του κτηρίου που τυχόν τροποποιούνται, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρολογικών σχεδίων και των σχεδίων συστημάτων κλιματισμού. Επίσης, θα πρέπει ανάλογα να αναπροσαρμοστεί κατάλληλα ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας της ανάπτυξης.

7. Ασφαλείς Μέθοδοι Εργασίας

Πρέπει να παρέχονται και να διατηρούνται Ασφαλείς Μέθοδοι Εργασίας (ΑΜΕ).

Στο στάδιο της μελέτης του έργου πρέπει να καθοριστούν και να περιληφθούν στο ΣΑΥ οι εργασίες για τις οποίες απαιτείται να καταγραφούν οι ΑΜΕ καθώς και οι διαδικασίες έγκρισής τους. Οι εργασίες αυτές καθώς και οι ΑΜΕ πρέπει να αναπροσαρμόζονται, ανάλογα με την εξέλιξη των εργασιών. Μεταξύ άλλων, πρέπει να καταγραφούν οι ΑΜΕ για τις εργασίες που ενέχουν ιδιαίτερους κίνδυνους καθώς και εργασίες που παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες ή άλλες ιδιαιτερότητες, όπως εργασίες σε περιορισμένους χώρους, εργασίες που αφορούν την ανέγερση προσωρινών κατασκευών, εργασίες αντιστήριξης βαθιών εκσκαφών κ.α.

Οι ΑΜΕ πρέπει να ετοιμάζονται πριν από την εκτέλεση της κάθε εργασίας και να αναθεωρούνται, ανάλογα με την εξέλιξη των εργασιών, όταν απαιτείται, με ανάλογη αναπροσαρμογή του ΣΑΥ. Σχετική πληροφόρηση και έντυπα είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ στις εκδόσεις.

Για την ετοιμασία των ΑΜΕ και έγκαιρη υποβολή τους στον Συντονιστή Α&Υ Εκτέλεσης για την αναπροσαρμογή του ΣΑΥ, μεριμνά ο κάθε εργολάβος / υπεργολάβος (εργοδότης).

Όλα τα εμπλεκόμενα και επηρεαζόμενα πρόσωπα πρέπει να ενημερώνονται για το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής των ΑΜΕ. Κατά την εκτέλεση των εργασιών πρέπει να διασφαλίζεται συνεχής έλεγχος και επιτήρηση από αρμόδιο πρόσωπο για την εφαρμογή των ΑΜΕ.

8. Γραπτή Άδεια Εργασίας

Στο στάδιο της μελέτης του έργου πρέπει να καθορίζονται και να περιλαμβάνονται στο ΣΑΥ οι εργασίες με τις οποίες απαιτείται να εφαρμοστεί Σύστημα Γραπτής Άδειας Εργασίας (ΣΓΑΕ).

Πρέπει να καθοριστούν διαδικασίες ελέγχου από αρμόδιο πρόσωπο ώστε να διασφαλιστεί η εφαρμογή ΣΓΑΕ όπου απαιτείται περιλαμβανομένων εργασιών και πριν από την είσοδο προσώπων μέσα σε περιορισμένους χώρους, εργασιών οι οποίες θα διεξαχθούν κοντά σε ηλεκτροφόρα καλώδια καθώς και εργασίες με αμιαντούχα υλικά ή άλλα επικίνδυνα ή εύφλεκτα υλικά.

9. Εναέρια και υπόγεια δίκτυα παροχής υπηρεσιών

- 9.1. Πρέπει να συλλέγονται πληροφορίες και να εντοπίζονται τυχόν υφιστάμενα εναέρια ή υπόγεια δίκτυα παροχής υπηρεσιών (ηλεκτροδότησης, τηλεπικοινωνιών, νερού, αποχετεύσεων κ.λπ.) και να αποτυπώνονται στα αρχιτεκτονικά σχέδια.
- 9.2. Να γίνεται διαβούλευση με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες και να καθορίζονται μέτρα για την αποφυγή ή αντιμετώπιση των προβλεπτών κινδύνων από τα υφιστάμενα εναέρια ή υπόγεια δίκτυα υπηρεσιών.
- 9.3. Όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες για τα υφιστάμενα εναέρια ή υπόγεια δίκτυα και τα μέτρα για την αποφυγή ή αντιμετώπιση των κινδύνων που αναμένεται να δημιουργηθούν από τα δίκτυα αυτά να περιλαμβάνονται στο ΣΑΥ.

10. Χωροταξικό σχέδιο

Πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου πρέπει να ετοιμαστεί χωροταξικό σχέδιο του χώρου του εργοταξίου στο οποίο καθορίζονται και περιγράφονται, μεταξύ άλλων, τα όρια περιήφραξης του χώρου του εργοταξίου περιλαμβανομένου του χώρου αποθήκευσης των υλικών και του εξοπλισμού, οι οδοί κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων, οι χώροι αποθήκευσης των υλικών, του εξοπλισμού και των άχρηστων υλικών, οι χώροι των γραφείων του εργοταξίου, οι είσοδοι και έξοδοι του εργοταξίου, οι θέσεις εγκατάστασης των γερανών, οι θέσεις εγκατάστασης των ικριωμάτων, οι χώροι υγιεινής, καθαρισμού, αποδυτηρίων και λήψης γευμάτων για τους εργαζόμενους.

11. Είσοδος – έξοδος και περίφραξη του εργοταξίου

Πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου, ο χώρος του εργοταξίου πρέπει να απομονώνεται, περιλαμβανομένων και των βοηθητικών χώρων αποθήκευσης υλικών και εξοπλισμού, μέσω κατάλληλης περιήφραξης επαρκούς αντοχής και ύψους ή μέσω άλλων αποτελεσματικών μέσων για την αποτροπή εισόδου σε αυτό προσωπικού χωρίς σχετική άδεια ή εξουσία. Η περιήφραξη πρέπει να έχει ευκρινή και εμφανή σήμανση.

Η περιήφραξη του εργοταξίου πρέπει να έχει ικανοποιητικό ύψος, τουλάχιστον 1.80 m, εκτός αν τεκμηριώνεται με βάση τη γραπτή εκτίμηση του κινδύνου, ότι λόγω της φύσης των εργασιών, τη θέση και τις συνθήκες του εργοταξίου μικρότερο ύψος περιήφραξης, είναι ικανοποιητικό και επαρκές καθώς και ευκρινή και εμφανή σήμανση.

Στις περιπτώσεις εργοταξίων σε οδικές αρτηρίες που είναι ανοιχτές στην κυκλοφορία, πρέπει, σε συνεργασία με την Αστυνομία ή/και άλλες αρμόδιες υπηρεσίες, να τοποθετούνται κατάλληλα και επαρκή συστήματα αναχαίτισης, όπως στηθαία ασφαλείας ή άλλα ισοδύναμα μέτρα με ανάλογη ρύθμιση του ορίου ταχύτητας για την αποτροπή του κινδύνου για τα πρόσωπα που βρίσκονται στον χώρο του εργοταξίου.

Οι προδιαγραφές της περιήφραξης και των συστημάτων αναχαίτισης (όπου εφαρμόζεται) πρέπει να καθοριστούν στο ΣΑΥ.

12. Εγκατάσταση και Χρήση Ικριωμάτων

Σε περίπτωση όπου στο εργοτάξιο εγκατασταθούν ικριώματα, οι θέσεις εγκατάστασης των ικριωμάτων πρέπει να καθορίζονται στο χωροταξικό σχέδιο του εργοταξίου.

Τα ικριώματα πρέπει να σχεδιάζονται, να κατασκευάζονται, να ανεγείρονται και να συντηρούνται έτσι ώστε να μην μπορούν να καταρρεύσουν ή να μετατοπισθούν τυχαία.

Θα πρέπει να είναι διαθέσιμο στο εργοτάξιο το Σχέδιο διαμόρφωσης και οι οδηγίες συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης του κατασκευαστή στην περίπτωση που τα ικριώματα είναι κατασκευασμένα σύμφωνα με τα Κυπριακά ή άλλα ισοδύναμα πρότυπα. Σε αντίθετη περίπτωση θα πρέπει να υπάρχει διαθέσιμη σχετική μελέτη με τους υπολογισμούς αντοχής και ευστάθειας από αρμόδιο αδειούχο

Πολιτικό Μηχανικό και το Σχέδιο διαμόρφωσης και οι οδηγίες συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης με βάση την εν λόγω μελέτη.

13. Γερανοί Τύπου Πύργου (ΓΤΠ)

13.1 Εγκατάσταση και Χρήση ΓΤΠ

Σε περίπτωση όπου στο εργοτάξιο εγκατασταθεί ΓΤΠ, η θέση εγκατάστασης κάθε ΓΤΠ πρέπει να καθορίζεται στο χωροταξικό σχέδιο με βάση τη γραπτή εκτίμηση των κινδύνων και λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τα προς ανύψωση και διακίνηση φορτία, τους πιθανούς κινδύνους πρόσκρουσης ή πτώσης φορτίων σε πρόσωπα στην εργασία ή σε άλλα πρόσωπα εκτός εργοταξίου, ή σε άλλο εξοπλισμό ή εγκατάσταση του εργοταξίου ή γειτονικά υποστατικά ή κατασκευές και να αναπροσαρμόζεται ανάλογα το πρόγραμμα εργασιών και το Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας.

Η βάση του ΓΤΠ πρέπει να τοποθετείται σε χώρο που βρίσκεται υπό τον έλεγχο του εργολάβου. Η βάση του ΓΤΠ και όλα τα σημεία πρόσβασης στον ιστό πρέπει να περιφράσσονται για να αποφεύγονται αναρμόδιες επεμβάσεις τόσο κατά την ώρα λειτουργίας όσο και σε ώρες που δεν λειτουργεί το εργοτάξιο, ιδιαίτερα σε πολυσύχναστα ή κεντρικά σημεία των πόλεων.

Οι κινήσεις του ΓΤΠ κατά τη λειτουργία του πρέπει να περιορίζονται μόνο εντός του εργοταξίου. Σε περίπτωση που εν ώρα λειτουργίας υπάρχει η δυνατότητα περιστροφής του αναρτημένου στον ΓΤΠ φορτίου άνωθεν περιοχής που βρίσκεται εκτός του εργοταξίου όπως πάνω από δρόμο, κτήρια ή άλλους χώρους που δύνανται να διαμένουν ή διακινούνται τρίτα πρόσωπα (π.χ. οικίες, χώρους στάθμευσης, γραφεία κτλ) ή πάνω από απαγορευμένες ζώνες εντός του εργοταξίου, πρέπει να εγκαθίσταται Σύστημα Αποτροπής Σύγκρουσης, γνωστό ως anti-collision system (ή αλλιώς top – zone). Επίσης, anti-collision system πρέπει να εγκαθίσταται και σε όλους τους επηρεαζόμενους ΓΤΠ όταν υπάρχουν δύο ή περισσότεροι ΓΤΠ με τις ακτίνες τους να αλληλοκαλύπτονται (είτε στο ίδιο ή διαφορετικά εργοτάξια).

13.2 Έδραση ΓΤΠ

Ο ΓΤΠ πρέπει να εδράζεται σε επίπεδη βάση, ικανή να φέρει τα στατικά και δυναμικά φορτία που ασκούνται είτε σε λειτουργία, είτε εκτός λειτουργίας. Η βάση πρέπει να υπολογίζεται και σχεδιάζεται από Πολιτικό Μηχανικό μέλος του ΕΤΕΚ με βάση τα φορτία που καθορίζονται από τον κατασκευαστή του ΓΤΠ και λαμβάνοντας υπόψη το υπέδαφος. Η κατασκευή της βάσης με τα πιο πάνω βεβαιώνεται από τον Επιβλέποντα Μηχανικό.

Σημείωση: Σε περίπτωση που ο ΓΤΠ τοποθετείται επί βάσης που πακτώνεται, πρόσθετα των πιο πάνω πρέπει:

- (α) η βάση να κατασκευάζεται από τον κατασκευαστή του ΓΤΠ, οπότε η βάση στήριξης να καλύπτεται από τις πιστοποιήσεις / δηλώσεις του κατασκευαστή, ή
- (β) να κατασκευάζεται σύμφωνα με τις οδηγίες που περιέχονται στο εγχειρίδιο του κατασκευαστή, μετά από πρόσθετους υπολογισμούς, εφόσον χρειάζονται, από προσοντούχο Μηχανικό κατάλληλης ειδικότητας, μέλος του ΕΤΕΚ και να καλύπτεται από πιστοποιητικό ελέγχου από αρμόδιο φορέα για τις συγκολλήσεις (εφόσον υπάρχουν).

13.3 Καταλληλόλητα ΓΤΠ

Ο ΓΤΠ πρέπει να φέρει σήμανση CE και τις ακόλουθες επισημάνσεις:

- (α) Όνομα και διεύθυνση κατασκευαστή,
- (β) Περιγραφή της σειράς ή του τύπου,
- (γ) Τον αριθμό σειράς και
- (δ) Το έτος κατασκευής.

Επίσης, ο ΓΤΠ πρέπει να συνοδεύεται από τη Δήλωση Συμμόρφωσης ΕΕ του κατασκευαστή, ή του εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου του στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οδηγίες χρήσης μεταφρασμένες στην ελληνική.

Εάν ο ΓΤΠ νόμιμα δεν φέρει σήμανση CE (επειδή εισάχθηκε πριν από τον Μάιο του 2004 στην Κύπρο ή διατέθηκε στην αγορά άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης πριν την 1.1.1995 και εισάχθηκε μεταγενέστερα στην Κύπρο) πρέπει να διαθέτει στατική μελέτη του δικτύματος του ιστού υπογεγραμμένη από προσοντούχο Μηχανικό κατάλληλης ειδικότητας, μέλος του ΕΤΕΚ ή τον κατασκευαστή του ΓΤΠ, η οποία να περιλαμβάνει και την αντοχή σε ανεμοπίεση και την σε ισχύ νομοθεσία για την αντισεισμική προστασία.

Όλες οι αντοχές σε ανεμοπίεση εκτός λειτουργίας πρέπει να λαμβάνουν ως ελάχιστο όριο την τιμή C25 κατά FEM 1.005³.

13.4 Έλεγχος ΓΤΠ

Πριν από την πρώτη χρήση κάθε ΓΤΠ πρέπει αυτός να υποβάλλεται σε έλεγχο από Εξουσιοδοτημένο Ελεγκτή Ανυψωτικών Μηχανημάτων, ο οποίος εκδίδει Έκθεση Ελέγχου Ανυψωτικού Μηχανήματος.

14. Προσωρινές κατασκευές

Πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου πρέπει να ετοιμάζονται οι απαιτούμενοι στατικοί υπολογισμοί, τα κατασκευαστικά σχέδια και η μεθοδολογία ανέγερσης προσωρινών κατασκευών για σκοπούς εκτέλεσης των εργασιών του εργοταξίου.

Οι διαδικασίες έγκρισης των προσωρινών κατασκευών πρέπει να καθορίζονται στο ΣΑΥ.

15. Εκ των Προτέρων Γνωστοποίηση Εργοταξίου⁴

Δεκατέσσερις (14) ημέρες πριν από την έναρξη των εργασιών θα πρέπει να διαβιβαστεί στο αρμόδιο Επαρχιακό Γραφείο Επιθεώρησης Εργασίας η «εκ των Προτέρων Γνωστοποίηση Εργοταξίου», όπου αυτό εφαρμόζεται. Το σχετικό έντυπο είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ και στα Επαρχιακά Γραφεία Επιθεώρησης Εργασίας σε έντυπη μορφή. Η «εκ των Προτέρων Γνωστοποίηση Εργοταξίου» θα πρέπει να συνοδεύεται με τα πιο κάτω έγγραφα⁵:

- 15.1. Υπογεγραμμένη Δήλωση από τον κύριο του έργου, τον επιβλέποντα και τον εργολάβο του έργου ότι έχουν ενημερωθεί για τις υποχρεώσεις τους όπως προβλέπει η σχετική νομοθεσία.
- 15.2. Συμφωνητικό έγγραφο⁶ ορισμού του Συντονιστή Α&Υ Μελέτης⁷ και του Συντονιστή Α&Υ Εκτέλεσης⁸ και γραπτή αποδοχή του διορισμού εκ μέρους τους.

³ Region C, recurrence interval 25 years, FEM 1.005, 2003 Edition, 2003 - RECOMMENDATIONS FOR THE CALCULATION OF TOWER CRANES STRUCTURES IN OUT OF SERVICE CONDITIONS

⁴ (α) Για εργοτάξιο με προβλεπόμενη διάρκεια εργασιών που υπερβαίνει τις τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες και στο οποίο θα απασχολούνται ταυτόχρονα περισσότερα από είκοσι (20) πρόσωπα στην εργασία ή όταν ο προβλεπόμενος όγκος εργασίας θα υπερβαίνει τα πεντακόσια (500) ημερομίσθια. (β) Για εργοτάξιο στο οποίο θα εκτελεστούν εργασίες κατεδάφισης ή/και διάλυσης ή/και αποσυναρμολόγησης κατασκευής με όγκο μεγαλύτερο από πεντακόσια (500) κυβικά μέτρα ή εμβαδόν μεγαλύτερο από διακόσια (200) τετραγωνικά μέτρα. Το έντυπο της Γνωστοποίησης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ.

⁵ Δείγματα των εγγράφων αυτών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ.

⁶ Στην περίπτωση που ορίζονται νομικά πρόσωπα ως συντονιστές, πρέπει να καθορίζονται στη γραπτή συμφωνία τα φυσικά πρόσωπα στα οποία ανατίθενται τα καθήκοντα των συντονιστών.

⁷ Συντονιστής Α&Υ Μελέτης: Συντονιστής(ές) για θέματα ασφάλειας και υγείας κατά την εκπόνηση της μελέτης του έργου σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών 4 και 8.

⁸ Συντονιστής Α&Υ Εκτέλεσης: Συντονιστής(ές) για θέματα ασφάλειας και υγείας κατά την εκτέλεση του έργου σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών 4 και 9.

- 15.3. Υπογραμμένη δήλωση από το Συντονιστή A&Y Μελέτης ότι εκπόνησε το ΣΑΥ ή/και ανάθεσε την εκπόνηση του, στην οποία αναφέρεται το όνομα του προσώπου στο οποίο ανάθεσε την εκπόνηση του ΣΑΥ, όπου αυτό εφαρμόζεται.

16. Ανάρτηση Πινακίδας

Πριν από την έναρξη λειτουργίας του εργοταξίου και καθόλη τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών πρέπει να τοποθετηθεί ή να αναρτηθεί πινακίδα σε περίοπτο σημείο του εργοταξίου, στην οποία να αναγράφονται τα ονόματα και τα στοιχεία επικοινωνίας των Συντονιστών A&Y Μελέτης και Εκτέλεσης.

17. Μέτρα προστασίας από σκόνη

Πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα και επαρκή προληπτικά και προστατευτικά μέτρα για καταστολή της σκόνης, ώστε τα πρόσωπα στην εργασία αλλά και τρίτα πρόσωπα να μην εκτίθενται σε κίνδυνο.

18. Εκσκαφές

Στις περιπτώσεις όπου οι εργασίες του εργοταξίου περιλαμβάνουν βαθιές εκσκαφές θα πρέπει να καθορίζονται με βάση τη γραπτή εκτίμηση των κινδύνων, μεταξύ άλλων, **το σύστημα / η μέθοδος αντιστήριξης των πρανών** της εκσκαφής λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του εδάφους και τη γεωτεχνική μελέτη της περιοχής, τα προληπτικά και προστατευτικά μέτρα για την αποτροπή πτώσεων προσώπων και αντικειμένων μέσα στην εκσκαφή και την προστασία γειτονικών κτηρίων ή άλλων κατασκευών που τυχόν επηρεάζονται καθώς και τα μέσα ή/και ο εξοπλισμός πρόσβασης / διακίνησης των προσώπων μέσα στην εκσκαφή και εξόδου από την εκσκαφή.

19. Γραπτή Εκτίμηση των Κινδύνων

Πριν από την έναρξη της λειτουργίας του υποστατικού πρέπει να είναι διαθέσιμη στο υποστατικό Γραπτή Εκτίμηση των Κινδύνων (ΓΕΚ) που σχετίζονται με όλες τις διεργασίες και άλλες δραστηριότητες του υποστατικού / της εγκατάστασης / της επιχείρησής σας με βάση την οποία να καθορίζονται τα προληπτικά και προστατευτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για την προστασία εργοδοτούμενων ή και άλλων προσώπων που επηρεάζονται.

Πρέπει να καθορίζονται με βάση τη γραπτή εκτίμηση για όλους τους κινδύνους από όλες τις δραστηριότητές σας, τα απαιτούμενα προληπτικά και προστατευτικά μέτρα ανά θέση εργασίας και ανά δραστηριότητα (μηχανήματα / εξοπλισμό / ουσίες / υποστατικά / εγκαταστάσεις / διεργασίες). Στη γραπτή εκτίμηση κινδύνων πρέπει να περιλαμβάνονται οι πηγές κινδύνου, τα πρόσωπα που επηρεάζονται (π.χ. χειριστές, συντηρητές, προσωπικό καθαρισμού, επισκέπτες), τα μέτρα που ήδη έχουν ληφθεί και τα πρόσθετα μέτρα (οργανωτικά και τεχνικά) που πρέπει να ληφθούν καθώς και τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή των μέτρων αυτών. Στα μέτρα αυτά πρέπει να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παροχή εκπαίδευσης, η εγκατάσταση εξοπλισμού, οι μέθοδοι εργασίας καθώς και το υλικό ή ο εξοπλισμός προστασίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί. Η εφαρμογή των μέτρων πρέπει να διασφαλίζεται μέσω διαδικασιών ή/και σχεδίου δράσης που καθορίζεται στο σύστημα διαχείρισης των κινδύνων.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τη διαχείριση των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στον χώρο εργασίας, η απαίτηση για ετοιμασία ΓΕΚ εφαρμόζεται σε όλα τα υποστατικά ανεξάρτητα του μεγέθους του υποστατικού ή του αριθμού των εργοδοτούμενων που εργοδοτούνται σε αυτά. Επίσης, επιβάλλεται η ύπαρξη και διάθεση της ΓΕΚ ακόμη και από τα αυτοεργοδοτούμενα πρόσωπα.

20. Εσωτερική και Εξωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης

20.1. Εσωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης

Ο εργοδότης οφείλει να ορίσει πρόσωπα για να ασχολούνται με τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων που υπάρχουν ή μπορεί να

δημιουργηθούν στην εγκατάσταση / το υποστατικό ή την επιχείρησή του και τον συμβουλευούν για τη λήψη προληπτικών και προστατευτικών μέτρων για την προστασία των εργοδοτούμενων και άλλων προσώπων στον χώρο εργασίας. Τα πρόσωπα που ορίζονται από τον εργοδότη αποτελούν την Εσωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης (ΕΣΥΠΠ), η οποία αποτελείται, κατ' ελάχιστο, από τα πιο κάτω πρόσωπα:

- Λειτουργό και Αναπληρωτή Λειτουργό Ασφάλειας (>200 εργοδοτούμενους) ή
- Υπεύθυνο και Αναπληρωτή Υπεύθυνο Ασφάλειας (≤ 200 εργοδοτούμενους).
- Υπεύθυνο πρόσωπο για Πρώτες Βοήθειες.
- Υπεύθυνο πρόσωπο για πυρασφάλεια ή εκκένωση χώρων.
- Πρόεδρο της Επιτροπής Ασφάλειας (όπου εφαρμόζεται).

20.2. Εξωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης

Ο εργοδότης δύναται να απευθύνεται σε Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης ή κατάλληλα πρόσωπα (ΕΞΥΠΠ), νομικά ή φυσικά πρόσωπα, εκτός του υποστατικού / της επιχείρησής / της εγκατάστασής του. Το Μητρώο των ΕΞΥΠΠ είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Η ανάθεση εργασιών σε ΕΞΥΠΠ δεν απαλλάσσει τον εργοδότη από την υποχρέωσή του να έχει ΕΣΥΠΠ για τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης στην επιχείρησή του.

21. Μέσα Διαφυγής

21.1. Κάθε χώρος εργασίας πρέπει να διαθέτει **επαρκή και κατάλληλα μέσα διαφυγής** (διαδρόμους, διόδους, οδούς και εξόδους) με την κατάλληλη σήμανση (πινακίδες) τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν, σε περίπτωση κινδύνου, ή άλλου επείγοντος περιστατικού, για την ασφαλή διαφυγή των εργαζομένων ή και άλλων προσώπων, χωρίς τα διαφεύγοντα πρόσωπα να εκτίθενται σε κίνδυνο. Θα πρέπει για τον σκοπό αυτό να διαφανεί, μέσα από την εκτίμηση των κινδύνων, κατά πόσο τα υφιστάμενα μέσα διαφυγής είναι ικανοποιητικά ή είναι αναγκαία η κατασκευή επιπρόσθετων οδών, διόδων, διαδρόμων, θυρών διαφυγής ή και επιπρόσθετων κλιμακοστασίων. Επιπρόσθετα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικοί όροι της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κύπρου.

21.2. Στις περιπτώσεις όπου προβλέπονται κυκλικές ή ελικοειδείς σκάλες, οι οποίες αναμένεται θα χρησιμοποιούνται και ως μέσα διαφυγής από χώρο εργασίας, για να θεωρηθούν κατάλληλες και επαρκείς πρέπει τα σκαλοπάτια τους να έχουν:

- (α) ελάχιστο μήκος 1,05 μέτρα,
- (β) ελάχιστο πλάτος 31 εκατοστά στην εξωτερική τους πλευρά και
- (γ) ελάχιστο πλάτος 14 εκατοστά στην εσωτερική τους πλευρά, σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κύπρου και όπως αυτές εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται.

22. Θύρες Κινδύνου

Οι θύρες κινδύνου που **οδηγούν έξω από το κτήριο**, πρέπει να ανοίγουν προς την κατεύθυνση της εξόδου (διαφυγής). Συστήνεται όπως οι θύρες κινδύνου εφοδιαστούν με σύρτη πανικού ή με άλλο σύστημα / μηχανισμό που να επιτρέπει το εύκολο και άμεσο άνοιγμά τους από την εσωτερική πλευρά του κτηρίου. Οι θύρες κινδύνου πρέπει να είναι εφοδιασμένες με κατάλληλες πινακίδες. Οι συρόμενες και οι περιστρεφόμενες θύρες που προορίζονται ειδικά για θύρες κινδύνου απαγορεύονται.

23. Πυράντοχα και ικανοποιητικής αντοχής υλικά κατασκευής

Τα υλικά κατασκευής όλων των τοίχων, δαπέδων, σκαλών, παταριών, οροφών και εσωτερικών διαχωρισμών πρέπει να είναι πυράντοχα και ικανοποιητικής αντοχής. Η χρήση υλικών όπως οπτόπλινθων (τούβλων) / τσιμεντοσανίδων / γυψοσανίδων είναι προτιμητέα.

24. Διάδρομοι κυκλοφορίας

Οι διάδρομοι και τα κλιμακοστάσια (εάν υπάρχουν) πρέπει να έχουν ικανοποιητικό πλάτος που να επιτρέπει τη διακίνηση προσώπων και υλικών. Οι διάδρομοι πρέπει να έχουν ικανοποιητικό πλάτος που να επιτρέπει ανάλογα με την περίπτωση τη διακίνηση τροχοφόρων, ατόμων και υλικών. Συστήνεται όπως οι διάδρομοι και τα κλιμακοστάσια έχουν ελεύθερο πλάτος τουλάχιστον 1,10m.

25. Κλιμακοστάσια

Πρέπει να τοποθετηθεί κατάλληλο κιγκλίδωμα, καθαρού ύψους τουλάχιστον 1,10m με χειρολισθήρα, σε κάθε ανοικτή πλευρά του κάθε κλιμακοστασίου (όπου αυτό εφαρμόζεται). Στην περίπτωση που στα κιγκλιδώματα υπάρχουν ανοίγματα που επιτρέπουν την πτώση προσώπων διαμέσου αυτών πρέπει να τοποθετείται ενδιάμεσα προστατευτική ράβδος ή άλλο εμπόδιο.

Τα κλιμακοστάσια πρέπει να φέρουν κατάλληλους χειρολισθήρες σε κάθε πλευρά.

26. Προστασία από πτώση

Πρέπει να τοποθετηθεί κατάλληλο προπέτασμα ή άλλη ισοδύναμη διάταξη προστασίας έναντι πτώσης, σε ανοίγματα δαπέδων, οριζόντιων ή κεκλιμένων επιφανειών, τοίχων και γενικά κατακόρυφων επιφανειών (π.χ. εσωτερικά ή εξωτερικά παράθυρα, εσωτερικές ή εξωτερικές βεράντες, οροφές κτηρίου (περιμετρικά ή εσωτερικά)), όπου υπάρχει κίνδυνος πτώσης προσώπων από ύψος μεγαλύτερο από 2,00m. Το προστατευτικό προπέτασμα ή άλλη διάταξη προστασίας που αναφέρεται πιο πάνω πρέπει να έχει ύψος τουλάχιστο 1,10m από το δάπεδο και όπου χρειάζεται να τοποθετείται ενδιάμεσα προστατευτική ράβδος ή άλλο εμπόδιο, ώστε να μην δημιουργούνται ανοίγματα που να επιτρέπουν την πτώση προσώπων διαμέσου αυτών.

27. Θέσεις εργασίας σε ύψος

Θα πρέπει να προβλεφθούν ασφαλή και κατάλληλα μέσα πρόσβασης στις θέσεις εργασίας οι οποίες βρίσκονται σε ύψος, λαμβάνοντας υπόψη τη συχνότητα πρόσβασης, όπως σταθερές κλίμακες με κιγκλιδώματα ή/και ανελκυστήρες, καθώς επίσης και κατάλληλα αγκύρια ή/και άλλες διατάξεις για τη χρήση εξοπλισμού διάσωσης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

28. Εφεδρικός φωτισμός

Σε όλα τα σημεία εξόδου διαφυγής καθώς και σ' άλλα κεντρικά σημεία των χώρων εργασίας, στα οποία ενδέχεται να βρίσκονται πρόσωπα τα οποία δεν θα έχουν ικανοποιητικό φωτισμό σε περίπτωση διακοπής της ηλεκτρικής ενέργειας, πρέπει να τοποθετούνται συστήματα εφεδρικού φωτισμού έκτακτης ανάγκης, έτσι ώστε όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται στα κτήριο να δύνανται να εγκαταλείψουν με ασφαλή τρόπο αυτά σε περίπτωση διακοπής της ηλεκτρικής ενέργειας. Στις διόδους και εξόδους κινδύνου, τόσο εντός των χώρων εργασίας όσο και στη διαδρομή από τους χώρους εργασίας διαμέσου των κλιμακοστασίων προς το ισόγειο των κτηρίου καθώς και στους χώρους στάθμευσης, να εγκατασταθεί εφεδρικός φωτισμός ικανοποιητικής έντασης ίσης ή μεγαλύτερης από 1 lux. Στους χώρους εργασίας υψηλού κινδύνου, πρέπει να εγκατασταθεί εφεδρικός φωτισμός ικανοποιητικής έντασης ίσης ή μεγαλύτερης από 15 lux ή 10% της έντασης του κανονικού (ανάλογα με την εκτελούμενη εργασία) φωτισμού.

29. Ηλεκτρική εγκατάσταση

- 29.1. Η ηλεκτρική εγκατάσταση πρέπει να εκτελεστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας Έκδοσης του Βρετανικού Προτύπου BS7671, τους σχετικούς Κώδικες Πρακτικής για εναέρια ηλεκτρικά δίκτυα χαμηλής τάσης, τους Κυπριακούς Νόμους (Κεφ. 170 – 171) και Κανονισμούς για τον Ηλεκτρισμό (οι περί Ηλεκτρισμού Κανονισμοί του 1941 μέχρι 2004) και τους Γενικούς Όρους Παροχής Ηλεκτρικής Ενέργειας της ΑΗΚ για τον Ηλεκτρισμό. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει:

- 29.2. Να διασφαλιστεί ότι στο κτήριο θα υπάρχουν αναθεωρημένα ηλεκτρολογικά σχέδια της ηλεκτρικής εγκατάστασης όπως αυτή εγκρίθηκε από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (κατόψεις με συστήματα φωτισμού και μικρής ισχύος καθώς επίσης και ηλεκτρικά διαγράμματα του κάθε πίνακα διανομής του κτηρίου).
- 29.3. Να τοποθετηθούν καλύμματα στα κενά (μονωτήρες) στο εσωτερικό των πινάκων διανομής ηλεκτρισμού και κατάλληλες σημάνσεις των ταυτοτήτων των ηλεκτρικών κυκλωμάτων των ηλεκτρικών διακοπών της εγκατάστασης (στην οποία να αναγράφεται ο εξοπλισμός ή το μέρος της εγκατάστασης το οποίο τροφοδοτούν) και του εξοπλισμού εργασίας (μηχανημάτων, εξοπλισμών κ.λπ.).
- 29.4. Τα ηλεκτρικά κυκλώματα που τροφοδοτούν φορητές ή κινητές συσκευές ή φορητό ή κινητό εξοπλισμό εργασίας μέσω ρευματοδοτών 13A πρέπει να είναι εφοδιασμένα με αυτόματους διακόπτες διαρροής (Residual Current Devices RCDs) αμπερομετρικού τύπου ψηλής ευαισθησίας, τουλάχιστον 30mA ή και μικρότερης ή με άλλες κατάλληλες συσκευές, για προστασία των εργοδοτούμενων ή και άλλων προσώπων από ηλεκτροπληξία. Σε περίπτωση που η ηλεκτρολογική εγκατάσταση είναι σχεδιασμένη και κατασκευασμένη με άλλα συστήματα ή/και συσκευές προστασίας των προσώπων από άμεση ή έμμεση επαφή με τον ηλεκτρισμό τότε θα πρέπει να υποβληθεί στο αρμόδιο Επαρχιακό Γραφείο Επιθεώρησης Εργασίας σχετική βεβαίωση από αδειούχο ηλεκτρολόγο μελετητή που να βεβαιώνει, αφού μελετήσει και ελέγξει την εγκατάσταση ότι, τα συστήματα ή/και συσκευές αυτές παρέχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας με αυτό που παρέχουν οι αυτόματοι αμπερομετρικοί διακόπτες διαρροής ψηλής ευαισθησίας.

30. Εξοπλισμός κατάσβεσης πυρκαγιάς

Οι χώροι εργασίας να εφοδιαστούν με επαρκή και κατάλληλο εξοπλισμό κατάσβεσης της πυρκαγιάς ο οποίος να περιλαμβάνει οπωσδήποτε και φορητούς πυροσβεστήρες. Για τον αριθμό και το είδος του πυροσβεστικού εξοπλισμού που χρειάζεται θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ειδικοί όροι της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κύπρου. Ο εξοπλισμός αυτός πρέπει να είναι ευπρόσitos, ευδιάκριτος και να υποδεικνύεται με κατάλληλη σήμανση.

31. Σύστημα συναγερμού

Ανάλογα με τις διαστάσεις, τη χρήση των κτηρίου, τον υπάρχοντα εξοπλισμό και τον μέγιστο αριθμό των προσώπων που μπορούν να βρίσκονται εκεί, να εγκατασταθούν ανιχνευτές πυρκαγιάς και συστήματα συναγερμού, έτσι ώστε να ειδοποιούνται όλοι οι εργαζόμενοι ή και τα άλλα πρόσωπα, που πιθανόν να βρίσκονται στο κτήριο σε περίπτωση πυρκαγιάς ή άλλου επείγοντος περιστατικού. Σχετικά με τα συστήματα πυρανίχνευσης και αυτόματης πυρόσβεσης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ειδικοί όροι της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κύπρου. Στις περιπτώσεις όπου χρησιμοποιούνται ή αποθηκεύονται ποσότητες εύφλεκτων ουσιών πρέπει πάντοτε να τοποθετούνται ανιχνευτές πυρκαγιάς και συστήματα συναγερμού.

32. Σήμανση

Στους χώρους εργασίας πρέπει να παρέχεται και να εξασφαλίζεται η ύπαρξη κατάλληλης σήμανσης ασφάλειας ή/και υγείας. Η σήμανση να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την υπόδειξη των δρόμων διαφυγής, των εξόδων κινδύνου, των θέσεων του πυροσβεστικού εξοπλισμού και των κουτιών πρώτων βοηθειών κ.λπ. Σχετικό φυλλάδιο με τη μορφή των διαφόρων σημάτων όπως αυτά ορίζονται στους περί Ελαχίστων Προδιαγραφών για τη Σήμανση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Κανονισμούς του 2000 (Κ.Δ.Π. 212/2000) υπάρχει στις εκδόσεις του ΤΕΕ που βρίσκονται στην ιστοσελίδα.

33. Θόρυβος

Σε περίπτωση που στο υποστατικό θα εγκατασταθούν μηχανές οι οποίες κατά τη λειτουργία τους δυνατό να προκαλούν θόρυβο, πρέπει να τοποθετηθούν κατάλληλα συστήματα για τη μείωση του παραγόμενου θορύβου καθώς και της διάδοσης του, έτσι, ώστε η ημερήσια έκθεση των εργαζομένων να μην υπερβαίνει τα 87 dB(A) επί οκταώρου βάσεως.

34. Μειονεκτούντα πρόσωπα

Στην περίπτωση που θα εργοδοτηθούν και μειονεκτούντα πρόσωπα, τότε, πρέπει να προβλεφθούν και να διαρρυθμιστούν, ανάλογα με τις ανάγκες αυτών των προσώπων, κατάλληλες θύρες, διάδρομοι, κλιμακοστάσια, διευκολύνσεις (καθαρισμού και υγειονομικές).

35. Αντικεραυνική Προστασία

Εκεί όπου επιβάλλεται λόγω της φύσεως του κτηρίου (π.χ. μεγάλο ύψος), ή των χαρακτηριστικών της εγκατάστασης, θα πρέπει να εγκαθίσταται κατάλληλη και επαρκής αντικεραυνική προστασία.

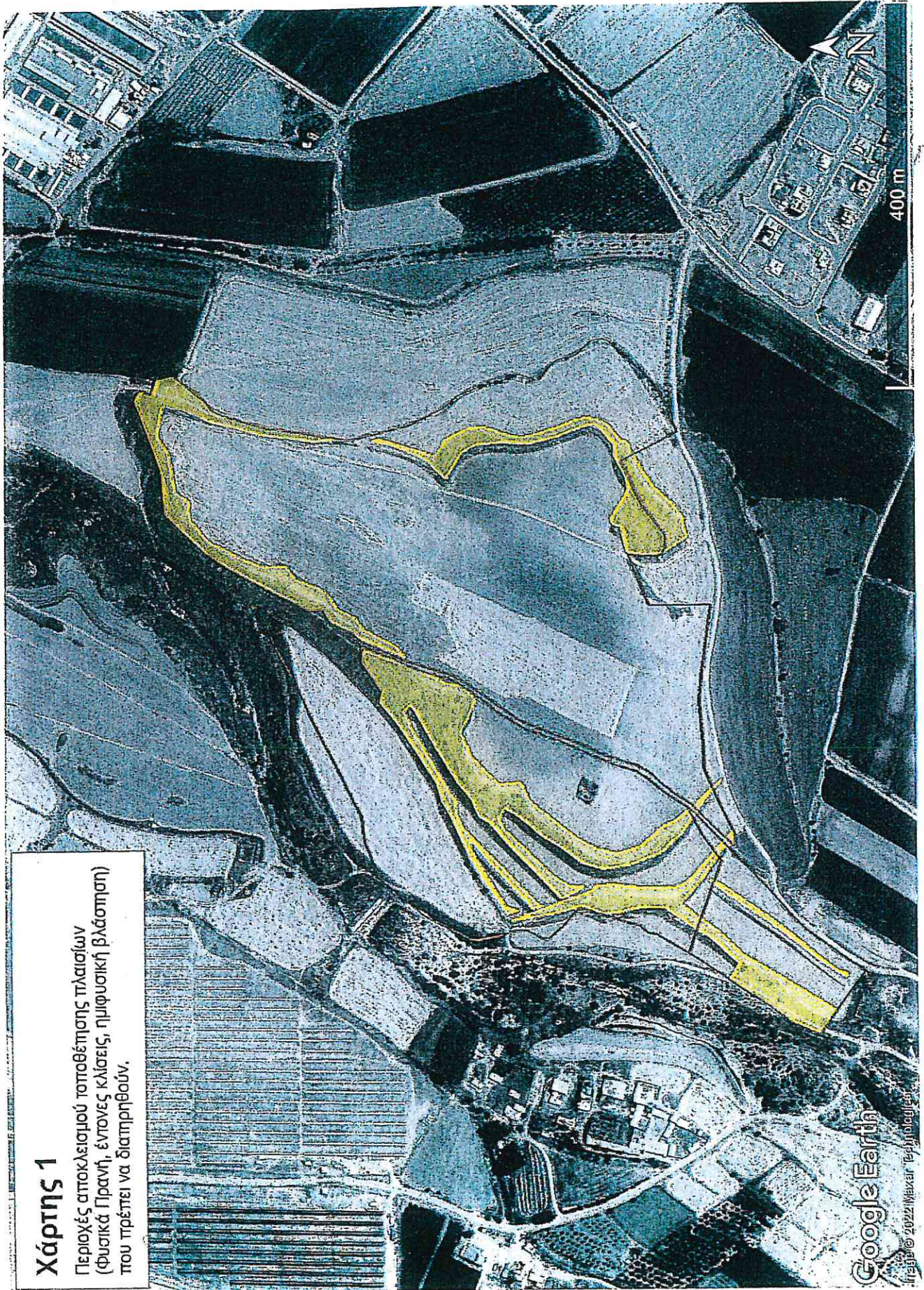
Ημερομηνία: 02/11/2022

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Χάρτης 1

Περιοχές αποκλεισμού τοποθέτησης πλαισίων (φυσικά Γρανή, έντονη κλίση, ημифυσική βλάστηση) που πρέπει να διατηρηθούν.

153
Louratou Spirou

216

42

ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΚΟ ΕΚΔΟΘΗΚΕ
 Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΡΧΗ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ:
 ΔΕΥ. 1739/2020
 28 ΑΠΡ. 2023
 (ΥΠ.) ΕΒΕΛΥΝ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ
 για ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ
 ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΗΣΕΩΣ
 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
 ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ
 27 ΑΠΡ. 2023
 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΡΧΗ

Harix Alti

Ambelin

Ambelin

Ρουρουγιον

Pervola

Chiftlikin

Panathyrka

Pikrathasha

See Insel

Saint Katerina Church In Ruins

ΠΟΤΑΜΙΑ

Πόλη ή χωριό

Τμήμα

Κλίμακα 1:5000

Ένορια

Αριθμός Σχεδίου

31/49&41

610

ΠΟΤΑΜΙΑ VILLAGE

To Py

To Pi

198

611

610